



ПИШАЙМОСЬ, КРИМЧАНИ, СВОЇМ ЗЕМЛЯКОМ!



«З того часу, варто мені почути таку пісню, у мене завмирає серце, і Україна постає переді мною як Батьківщина...»

Ілля Сельвінський

СИН КРИМЧАЦЬКОГО НАРОДУ

«У місті Сімферополі, де є район великої грецької церкви, є залитий переливами дзвонів провулок, такий крихітний, затишний, цікавий, що здається архітектурною ілюстрацією до казки Андерсена. В цьому провулку, що називається Бондарним, стоїть двоповерховий будинок із шістьма античними голівками на фронтоні. Мешкають у будинку люди і, звичайно, вважають голівки просто ліпною прикрасою, але хитрий дім, який нічого людям не розповідає, сам-то добре знає, що голівки ці мають імена: Соня, Ольга, Генрієтта, Раїса, Марія і Пауліна. У цьому будинку я народився 1899 року, голівки виліплені на честь моїх сестер, а хвилі дзвону стали першим поетичним відчуттям».

Так змалював будинок свого дитинства Ілля Львович Сельвінський, де і знаходиться зараз музей цього талановитого кримського поета, котрий став відомим далеко за межами півострова, а для багатьох залишився просто радянським, просто російським. Хоча сам він і його надбання є, швидше, гордістю кримчацької літератури (кримчаком був його батько), і не варто було б цей малочисельний народ, який, за даними кримських істориків, нараховує всього близько 80000 осіб, позбавляти того, що належить йому по праву.

ЧЕРЕЗ ТЕРНИ — ДО МУЗЕЮ

А ось будинок, про який згадував колись Ілля Львович, та його античні голівки вже не зберіга-

ють позитивної енергетики давніх господарів, бо все це — лише більш-менш точна копія давньої споруди, та і схожість тільки загальна, зовнішня. І не віють ці стіни домашнім теплом, бо багатостраждальний дім — місце баталій та нервових зривів перших працівників-ентузіастів музею.

Ще за радянських часів ініціативна група кримських письменників на чолі з Борисом Серманом та московські шанувальники Іллі Львовича допомогли домогтися передачі будинку Сельвінських під музей (й досі — перший і єдиний літературний музей у Сімферополі!) та відселення з нього мешканців. Але крах існуючої системи і Радянського Союзу одразу ж зробили для представників влади все це не актуальним. Втім за подальший хід подій відповідальна людина була призначена — нею стала перша завідувачка будинку-музею Віра Сергіївна Бабенко.

Вона не могла спокійно дивитися на те, як під впливом часу та з допомогою асоціального елемента споруда майбутнього музею перетворюється на руїни, і, вичерпавши місцевий ресурс, звернулася по її порятунок до доньки І. Сельвінського Тетяни, відомої московської художниці, родина якої віднайшла кошти на реставрацію лише у 2002 році і направила до Криму довірену особу, котра мала відновити і здати музей «під ключ».

(Продовження на 4-й стор.)



ОТАК ЖИВЕМО...

«ВСЕ ЙДЕ ПО ПЛАНУ. А ПЛАНИ ЗНАЄМО ТІЛЬКИ МИ...»

стор. 3

ВІВАТ, АКАДЕМІЯ!

ЛИШ ТОЙ, ХТО МАЄ ВІРУ І НАДІЮ, СЯГНЕ МИСТЕЦТВА ОБРІВ СВЯТИХ!

стор. 5

«ДЖЕРЕЛЬЦЕ»

КЛИЧНО ЛУНАЛИ В МІЖГІР'І ТРЕМБІТИ — З КРИМУ НА СВЯТО ПРИЇХАЛИ ДІТИ!

стор. 13



ВСТАНОВИТИ ПАМ'ЯТНИК УКРАЇНСЬКОМУ КОБЗАРЕВІ ХОЧУТЬ УКРАЇНЦІ НА ТРАСІ СЕВАСТОПОЛЬ — БАХЧИСАРАЙ

Громадська організація «Конгрес українців Севастополя» виступила з ініціативою встановити на трасі Севастополь — Бахчисарай пам'ятник кобзареві Євгену Адамцевичу, який похований у селі Холмівка Бахчисарайського району, — повідомила інформагенція «Новий регіон — Крим». Євген Адамцевич прославився як аранжувальник знаменитого «Запорозького маршу». Про це на прес-конференції у Севас-

тополі говорили голова «Конгресу» Богдан Мороз і член комітету громадської організації Віктор Бурда.

«В особі Адамцевича ми хочемо віддати шану всім кобзарям України. Ми докладемо максимум зусиль, щоб був такий пам'ятник на кримській землі. У всій Україні немає такого пам'ятника, а у нас буде», — сказав Б. Мороз. До Криму Адамцевич перебрався перед самою смертю — до доньки, яка також пере-

селася на півострів після війни. «У Радянському Союзі в 50-ті роки була ціла програма переселення українців до Криму. Тоді кримських татар виселили і Крим був безлюдний. Українці піднімали тут сільське господарство», — сказав В. Бурда.

«Конгрес українців Севастополя» вже провів переговори з керівництвом Бахчисарайського району і скульптором Олександром Сухолітом, який готовий створити постать кобзаря без-

коштовно з альмінського каменю. Гроші на матеріали і встановлення громадські діячі мають намір зібрати, відкривши спеціальний рахунок.

«У Криму багато могил знаменитих українців. Про цих людей потрібно пам'ятати», — сказав В. Бурда. Кошти також збирає родина Потапових, яка створила музей «Рідне село» у Бахчисарайському районі. Туди перевезені українські хати і предмети українського побуту з різних областей України. Група італійських туристів, що відвідала музей, уже передала на пам'ятник кобзареві 1000 євро.



ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України, Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Ресстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літвування з читачами - на сторінках газети.
Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Друкарня:
ТОВ «Мега-Поліграф»
вул. Марка Вовчка, 12/14
Київ, 04073

Видавець - ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України»
Директор
Олеся БІЛІШ
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-63
Р/р 37128003000584
в УДК у м. Києві
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavnictvo@gmail.com

Передплата кампанія на видання ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури України», в т. ч. і на тижневик «Кримська світлиця», здійснюється за наступними реквізитами: вул. Васильківська, 1, м. Київ, 03040, 2 поверх, 6 корпус. Відповідальна особа за передплату - Сидоренко Ірина.
Тел./факс (044) 498-23-64.

У СУСІДІВ ЛИХО...

23 жовтня у турецькій провінції Ван стався руйнівний землетрус магнітудою 7,2 бала. Останнім часом у Південно-Східній Туреччині було зафіксовано близько 30 підземних поштовхів. Найпотужніший з них оцінюється в 4,2 бала, повідомляє УКРІНФОРМ з посиланням на Європейський сейсмічний центр. У регіонах, що постраждали від землетрусу, тривають рятувальні роботи. За даними Анатолійського агентства кількість загиблих становить на 26 жовтня досягла 459 осіб. Це число може зрости, оскільки багато людей ще залишаються під завалами, а шанси на їхній порятунок з кожною годиною зменшуються. Тим часом, деякі землетруси спостерігалися порівняно недалеко від України. Зокрема, один з них силою 4 бали зафіксований біля Новоросійська (Російська Федерація). Його епіцентр знаходився за 57 кілометрів на захід за містом на глибині 40 кілометрів. Цей землетрус не спричинив руйнацій і жертв.

* * *

Президент України Віктор Янукович висловив співчуття Президенту Турецької Республіки Абдулі Гюлю у зв'язку з численними людськими жертвами і значними руйнуваннями, що сталися внаслідок землетрусу в Туреччині, повідомляє прес-служба Глави держави.

«Із великим сумом сприйняли в Україні звістку про людські жертви і значні руйнування в Турецькій Республіці, що сталися внаслідок землетрусу. Від імені народу України та від себе особисто висловлюю Вам і родинам загиблих глибокі співчуття, а також прошу передати слова підтримки всім постраждалим внаслідок цієї природної катастрофи», — йдеться у співчутті Глави Української держави.

* * *

Президент України Віктор Янукович підписав у

понеділок Указ «Про надання гуманітарної допомоги Турецькій Республіці», повідомляє прес-служба Глави держави.

Кабінету Міністрів доручено забезпечити надання гуманітарної допомоги Туреччині.

У прес-службі МЗС України повідомили, що 26 жовтня літак Міністерства надзвичайних ситуацій України вилетів до аеропорту м. Ерзуруму у Туреччині з метою надання гуманітарної допомоги провінції Ван.

Цим літаком до Туреччини доставлено 4 спеціальні модулі, оснащені автономними системами обігріву та вентиляції.

Громадян України серед загиблих і постраждалих внаслідок землетрусу у Туреччині немає. Про це УНІАН повідомив речник Міністерства закордонних справ України Олександр Дикусаров з посиланням на повідомлення Посольства України в Турецькій Республіці.

У КРИМУ ВІДЗНАЧИЛИ ДЕНЬ КОНСТИТУЦІЇ АРК

21 жовтня у Сімферополі пройшли урочисті заходи з нагоди святкування Дня Конституції Автономної Республіки Крим. У церемонії святкування, яка відбулася у Верховній Раді АР Крим, взяли участь Голова Верховної Ради АР Крим В. Кон-стантинів, народний депутат України Б. Дейч, перший заступник Голови Ради міністрів АР Крим П. Бурлаков, заступник Постійного Представника Президента України в АР Крим І. Мамутов, члени Президії кримського парламенту та уряду автономії, сімферопольський міський голова В. Агеев, громадськість та представники ЗМІ.

Заступник Постійного Представника Президента України в АР Крим І. Мамутов привітав усіх присутніх від імені викону-

ючого обов'язки Постійного Представника Президента України в АР Крим В. Плакіді зі святом.

У виступі Ібраїм Енверович зазначив: «Прийняття Конституції автономії, яке відбулося 21 жовтня 1998 року, визначило шлях подальшого розвитку республіки й стало суттєвим кроком у її сучасній історії, об'єднуючим джерелом і регулятором життя поліетнічного, багатоконфесійного, політично різноманітного кримського суспільства».

Також І. Мамутов вручив відзнаки Представництва провідним працівникам різних галузей автономії з нагоди свята, побажавши щастя, здоров'я, достатків та нових вагомих здобутків в ім'я розвитку Автономної Республіки Крим та зміцнення України.

Прес-служба Постійного Представника Президента України в АР Крим

ДО УВАГИ ГРОМАДЯН ТА ПРЕДСТАВНИКІВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ!

Міністерство культури України інформує, що питання галузі туризму більше не належать до його компетенції. Функції з реалізації державної політики у сфері туризму та курортів передано до Міністерства інфраструктури України.

Внаслідок проведення адміністративної реформи відповідно до Указу Президента України від 9 грудня 2010 року № 1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» утворено Міністерство інфраструктури України, на яке покладено

функції з реалізації державної політики у сфері туризму.

Указом Президента України від 6 квітня 2011 року № 370/2011 «Питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» утворено Державне агентство України з туризму та курортів, на яке покладено функції з реалізації державної політики у сфері туризму та курортів. Державне агентство України з туризму та курортів є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Ка-

бінетом Міністрів України через віце-прем'єр-міністра України — міністра інфраструктури України (Положення про Державне агентство України з туризму та курортів, затверджене Указом Президента України від 08.04.2011 року № 444/2011).

Також слід зазначити, що відповідно до Положення про Міністерство інфраструктури України, затвердженого Указом Президента України від 12.05.2011 року № 581/2011, Міністерство інфраструктури України є правонаступником Міністерства культури і туризму України в частині функцій з реалізації державної політики у сфері туризму.

БАЛАКЛАВІ ХОЧУТЬ ПОВЕРНУТИ СТАТУС МІСТА

Екс-представник Президента України в Севастополі (на початку 1990-х років), депутат міськради Іван Єрмаков ініціює питання надання Балаклави статусу міста.

Як передає кореспондент УНІАН, І. Єрмаков у вівторок на засіданні президії міськради Севастополя вніс пропозицію розглянути це питання на сесії міської ради і підготував проект відповідного рішення, яке, в разі ухвалення, у подальшому повинно затверджуватися Верховною Радою України.

В інтерв'ю Севастопольській регіональній держтелерадіокомпанії І. Єрмаков повідомив, що хоче відновити історичну справедливість, оскільки до 1957 року Балаклава мала статус міста.

«Дати жителям Балаклави можливість вирішувати питання впорядкування містечка, розпоряджатися грошима. Не ми в Севастополі розпоряджатимемося як і куди їх дівати, а балаклавські депутати будуть це робити», — сказав І. Єрмаков і додав: «Розмови про те, що економічно Балаклава сама не потягне, недоречні. Та й Севастополь, за великим рахунком, можна сказати, теж не тягне — гроші у держави бере. Це не головне питання, головне — як працювати».

КУРОРТНИЙ СЕЗОН ТРИВАЄ!

За останніми даними у Криму цього року побувало 5,45 млн. туристів. Ця цифра практично дорівнює минулорічній. Перший заступник міністра курортів і туризму Криму Олександр Лієв вважає, що «...Підбивати підсумки варто після завершення року, у січні, бо курортний сезон у Криму триває й зараз. Крім пляжного відпочинку Крим приваблює своїми оздоровницями і в період міжсезоння. Кожен місяць має свою особливість і свого споживача», — повідомив О. Лієв на засіданні Постійної комісії Верховної Ради АРК з санаторно-курортного комплексу і туризму у Сімферополі 24 жовтня.

«ТУДИ НЕ ХОДЯТЬ ПОЇЗДИ...»

З 24 жовтня до 3 листопада всі поїзди севастопольського напрямку будуть слідувати лише до Сімферополя, а виїхати з Севастополя можна буде лише автобусами або таксі. Тимчасові незручності пов'язані з ремонтом колії на ділянці Сімферополь — Севастополь. Рух електропоїздів також може бути обмеженим. Чи повернуть пасажиром витрати за вже придбані квитки на 5 поїздів, що відправлялися з Севастополя у напрямках: Москва, Донецьк, Київ, Дніпропетровськ та Санкт-Петербург, наразі невідомо.

У МІЛІЦІЇ — НОВИЙ КЕРІВНИК

24 жовтня міністр внутрішніх справ України генерал-полковник міліції Анатолій Могильов представив нового керівника УМВС України у м. Севастополі — полковника міліції Олександра Гончарова, який до цього обіймав посаду начальника слідчого управління ГУМВС України в АР Крим. Гончаров О. М., 1958 року народження, службу в органах внутрішніх справ розпочав у 1983 році. Працював слідчим, начальником відділу, заступником начальника Макіївського міського управління — начальником слідчого відділу УМВС України в Донецькій області. З січня 2009 року — начальник Головного управління МВС АР Крим. 19 жовтня наказом міністра внутрішніх справ України призначений на посаду начальника УМВС України у Севастополі.

ЛИСТИ ПОДороЖЧАЛИ

З 20 жовтня набули чинності нові тарифи на послуги поштового зв'язку. Підвищення цін проходитиме в 2 етапи. На першому, що вже набув чинності, підвищення торкнулося лише тарифів на письмову кореспонденцію. Відправка листа до 20 грамів коштуватиме тепер 1,8 грн., від 20 до 50 г — 2,2 грн., від 50 до 100 г — 2,5 грн., від 100 до 250 г — 3,9 грн., від 250 до 500 г — 5,6 грн., від 500 до 1000 г — 9,5 грн., від 1000 до 2000 г — 16,2 грн.

Другий етап підвищення тарифів на послуги поштового зв'язку набуває чинності з 1 січня 2012 року.

ТАМ, «ДЕ КІНЬ НЕ ВАЛЯВСЯ»

Долю севастопольських довгобудів відтепер визначатиме місцева прокуратура. Покинуті недбалими інвесторами недобудови, на думку градоначальника Володимира Яцуби, ганьблять Севастополь.

За даними, оприлюдненими восени заступником голови міської держадміністрації Сергієм Живодуєвим, у Севастополі сьогодні налічується 278 «недобудов». Володимир Яцуба вважає, що в місті роздано чимало землі, де будівництво призупинене або покинуте зовсім. Ситуацію з довгобудами він визначив як таку, «де кінь не валявся».

СПІВПРАЦЯ МОЖЕ БУТИ ПЛІДНОЮ

Переговори про співпрацю між «Севастопольським морським заводом» з суднобудівною корпорацією Kerrel Corporation (Сінгапур) можуть оживити економіку Севастополя. Сінгапурська компанія має декілька відомих у світі корабельні. Найближча до нас — на Каспії. Представники корпорації розглядають можливості виходу на ринок Чорноморського басейну.

«Севастопольський морський завод» може бути одним з їхніх партнерів. Севастополь приваблює за рахунок географічного положення — на перехресті транспортних шляхів. На думку фахівців та власника «Севморзаводу» Петра Порошенка, співпраця з Сінгапуром не стане на заваді отриманню замовлень від Міністерства оборони Росії.

Обидві гілки влади Севастополя вже звернулися до керівництва держави з проханням порушити питання про повернення ремонту кораблів Чорноморського флоту на «Севморзавод». «Це вигідно для росіян, якщо зважати на собівартість, а не на політику», — вважає голова міськради Юрій Дойніков.



«ВСЕ ЙДЕ ПО ПЛАНУ. А ПЛАНИ ЗНАЄМО ТІЛЬКИ МИ...»

Надумала якось моя подруга, яка живе за кордоном, поздоровити мене з певною датою й вислати звіт подарунок. Показала у камеру скайпу гарненькі коробочки з парфумами й запершила, що вже за тиждень вся ця краса буде у мене вдома. Мовляв, у неї вже є досвід відправлення, бандеролька доходить рівно за тиждень й не більше, бо вона ж за це платить. А в тій країні, де вона мешкає, оплачена послуга і є гарантією її якості. А як же інакше?

Минув тиждень, уже закінчувався другий, а бандероль все не надходила. Поштова скринька була переповнена чим завгодно: рекламою вікон, дверей, швидкісного інтернету, масажу, газетою «Кур'єр» з тією ж такою рекламою тощо. Я ретельно переглядала всю цю кореспонденцію у пошуках очікуваного повідомлення, та все марно.

Зазвичай, я не несучу всю цю макулатуру до квартири, а просто кидаю в урну, яку завбачливо поставила в кутку консьержка чи, може, прибиральниця. Так чинять всі мешканці нашого будинку. Проте цього разу, у роздумах про наш цікавий сервіс, я понесла цю рекламну кореспонденцію додому й склала на полицю шафи: інколи я власноруч солю оселедці...

Сталося так, що одного дня я таки почала діставати цей «підручний матеріал», складені папери упали, папірець з рекламою комп'ютерної мережі Elite-NET перевернувся і я побачила повідомлення на довгоочікувану бандероль, датоване ще 5 жовтня.

На календарі вже було 11-те, я поквипалася до поштового відділення, вираховуючи на ходу, через скільки днів мою незазтрабувану кореспонденцію мали би відправити назад адресатові: існує таке правило. А позаяк я вже давно збиралася відправити на рідну Полтавщину невеличку посилочку, то заодно прихопила й ту річ із собою, загорнувши, як мені здалося, надійно й у поштовому стилі.

Того дня я таки отримала свої парфуми: три маленькі коробочки благополучно «доїхали» у товстенькому пористому конверті рівно за тиждень, як і обіцяла подруга. У відділі доставки цікавлюся, хто ж надіслав мені таке чудернацьке повідомлення, й моя поштарка зізнається, що це зробила вона. Чому на рекламі інтернету? Бо в нас, каже, немає ні бланків, ні навіть простого паперу. Я обіцяю залишити для неї трохи паперу у консьержки й прошу більше ніколи так не робити. Тим більше, що на адресі чітко вказаний мій телефон.

Мені подобається наша завжди привітна поштарка, я не хочу на неї скаржитися й покидаю відділ доставки з миром, крокуючи до відділу відправки.

Тут я дізнаюся, що в моїй упаковці відправляти рік заборонено, а маленьких посилочних коробочок зараз немає, зате є найбільші — за 10 грн. 80 копійок.

Хто не має уявлення про місткість найбільшої посилочної картонної коробки, скажу одразу: туди можна висипати відро яблук і, думається, вона ще буде не повна. Але що робити, беру цей «вагон», кидаю на дно маленькій пакуночок і шукаю посилочний бланк, аби його заповнити. Мені подають бланк поштового переказу: «Бланків для посилки на пошту немає», — повідомляє оператор і вказує пальцем, де і як написати адресу на поштовому переказі. Плуताючись, я все-таки впоралася із завданням та заплатила за пересилку разом з коробкою аж 32 гривні, трохи більше від вартості речі, яку я

мала переслати. Переді мною ніхто не вибачився за незручності. Того дня мої моральні й матеріальні збитки, схоже, нікого не цікавили. Тоді й прийшло рішення взяти інтерв'ю у директора Севастопольської дирекції Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта» Дмитра Мельника.

Чиновник зустрів мене привітно, був готовий відповісти на мої запитання, а розпочав розмову з довідки про діяльність підприємства, яким керує вже понад три роки:

— Севастопольська дирекція є філією Українського державного підприємства «Укрпошта». Сфера його діяльності поширюється на межах адміністративних кордонів Севастополя, регламентується законами України й, зокрема, Законом «Про поштовий зв'язок». Севастопольська дирекція — найменша в Україні, але за якістю обслуговування ми — на другому місці серед регіонів, — повідомив чиновник, вка-

ни, де все це можна купити. Подібна торгівля існує й у Севастополі, але такі послуги з кожним роком втрачають сенс і відпадають самі собою. Хоча, кажуть, що у європейських відділеннях зв'язку також торгують жуйками та іншим.

Пошта в Україні сьогодні переживає занепад. Навіть мешканці сіл, котрі не так часто послугуються мобільним телефоном чи інтернетом, пишуть менше одного листа за рік.

Якщо порівнювати обсяги письмової кореспонденції в Україні і Німеччині, то співвідношення буде 1 до 70 — не на нашу користь. Знову ж таки причину слід шукати в культурі і традиціях того народу — надсилати письмові запрошення, поздоровлення поштою замість телефонних дзвінків, скажімо, як у нас. Відправити СМС-ку з нагоди дня народження там вважається моветонем.

— Хто забезпечує севастопольські відділення бланками та



Директор севастопольської пошти Дмитро Мельник

завши жестом на Кубок, яким нагороджене підприємство.

У 56 відділеннях зв'язку Севастополя задіяно 650 працівників. Мережа відділень не змінювалася давно. Сьогодні ми надаємо 50 видів послуг. Серед них головні: доставка та опрацювання листів, пакетів, бандеролей, доставка періодичних видань згідно з передплатою, реалізація періодичних видань, прийняття комунальних платежів, доставка та виплата пенсії тощо.

— Яка заробітна плата, скажімо, у працівника, що доставляє кореспонденцію до осель севастопольців?

— У поштаря першого класу місячна заробітна плата складає 1600 гривень.

— Тарифи за поштові послуги давно підвищувалися?

— Саме з сьогоднішнього дня, а до цього останній раз — у 2008 році.

— Криза торкнулася підприємства?

— Ще й як! Це вилилося у жорстку оптимізацію, так тепер називають скорочення. В середньому за три роки ми скоротили 10% працівників. Це пов'язано зі зниженням обсягів передплати. Така тенденція спостерігається по всій Україні. Криза вдарила, насамперед, по передплатнику. Обсяги передплати знизуються щороку в межах 20%.

— Задля чого працівники поштових відділень ще торгують супутніми товарами: милом, кремом, зубною пастою тощо. Адже, відволікаючись від основної роботи, вони свідомо створюють черги?

— Ми пішли на такий крок, бо у селах не завжди поруч магази-

пакувальними матеріалами?

— На сьогоднішній день ці функції взяла на себе Генеральна дирекція «Укрпошти», всю продукцію ми отримуємо з Києва.

— Регулярно отримуєте, бланків вистачає?

— Ми живемо в режимі планової економіки, у нас є фінансовий план, план витрат, і коли виникає додатковий попит, скажімо, через збільшення послуг, то деякі переоб'єкти бувають. Але загалом ми забезпечені.

— А як зараз?

— Все нормально. На початку року деякі проблеми були, але сьогодні вже все добре.

— Раніше, пам'ятається, можна було загорнути вдома певну річ, чи покласти її в коробку й обшити тканиною. Така упаковка годилася, вимагали, щоб тільки кутики торбинки були загорнуті й зашиті всередину. А тепер треба купити вашу картонну коробку, яка часто втричі більша, ніж потрібно, й коштує більше 10 гривень. Чи скаржаться на це городяни?

— Уявіть собі, що ми сьогодні обслуговуємо до 50 тисяч пенсіонерів. За чисельністю це основні наші клієнти.

Відповідь чиновника — досить красномовна. Тобто всі недоліки обслуговування можна списати на пенсіонерів. Це та категорія беззахисних городян, на думку директора, готові скаржитися на що завгодно, бо прийшла старість. Тут я, нарешті, не витримую лукавства керівника й починаю його запитувати, що він робить з численною рекламною продукцією, яка потрапляє до поштових скриньок. «Я її просто викидаю», — каже пан Мельник.

Його відповідь цілком відверта й свідчить про адекватну поведінку нормальної людини. Проте, вчинивши саме так, я ледве не позбулася подарунка.

Почувши мою розповідь, чиновник, запевняє: є у них і бланки, і папір, а винен так званий «людський фактор». Хтось забув написати заявку, раптом закінчилися бланки, та й громадяни беруть їх завжди більше, ніж потрібно. Він ще запитав, чи бачила я, як виглядає справжній бланк повідомлення. Я змушена зізнатися, що не бачила жодного разу (з усього видно, що «люд-

що сам, за його ж словами, такі папірці викидає одразу. Подальша розповідь про те, як мені продавали величезну пакувальну коробку замість маленької й надали замість супровідного бланку для посилки бланк на поштовий переказ, знервувала Дмитра Вікторовича до краю й він перейшов на підвищений тон: «І що, все це буде в газеті? Кто головний редактор? А ви знаєте, що без мого розрешення нічого публікувати не можна?»

Прізвища головного редактора «КС» я не приховувала, а відтак дізналася, що п. Мельник, будучи директором Кримської дирекції підприємства «Укрпошта», вже мав службові стосунки з редакцією.

Кульмінацією нашої розмови з чиновним паном стало його прохання вимкнути диктофон. Чому не вимкнути? Без проблем. Тим

компьютерная сеть
elite-NET
93-28-94 www.elite-net.org 92-59-50

Дуэт ИНТЕРНЕТ
подключись со своим другом, получи один тариф на двоих и сократи вдвое свои затраты на интернет

до **30** мбит/с
всего за **25** грн.

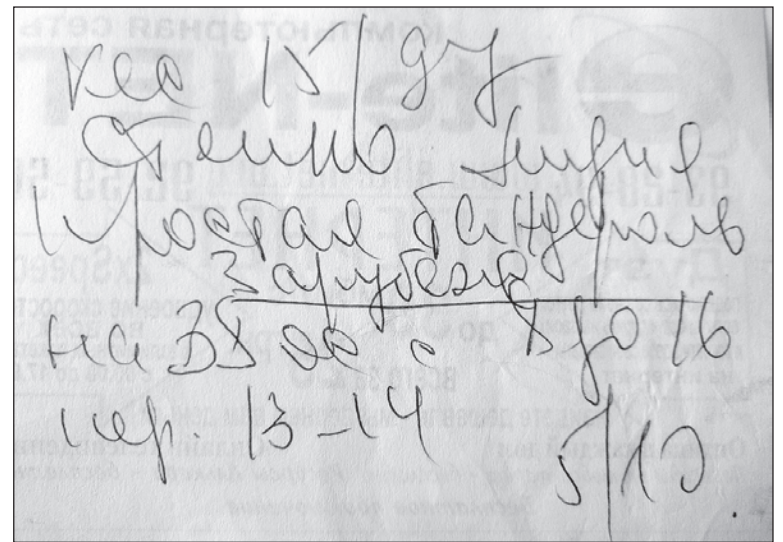
2xSpeed
удвоение скорости во всех безлимитных пакетах с 00.00 до 17.00

найдете дешевле - мы вернем вам деньги

Оптика в каждый дом
Переходы на любой тариф - бесплатно Ресурсы Альянса - бесплатно
Бесплатное подключение

Онлайн телевидение

Севастопольський поштовий «бланк повідомлення»...



ський фактор» цієї проблеми з'явився давно і надовго), але раніше хоч приносили шматочки газетного паперу з написаним «від руки». Повідомлення ж на звороті бланку рекламної продукції, що навіть віддалено не належить пошті, мені принесли вперше. Моральні збитки від такої роботи підприємство готове покрити, якщо скривджений споживач подасть до суду і йому вдасться той суд виграти.

«Ми повинні з вами розуміти, що причина виникнення такого морального ущербу — вещь опосередкована. Реально извещение вам написали? Давайте так рассуждать: почта выполняет миссию. Мы получили посылку и написали извещение. На чем — это уже второй вопрос. Вам понравились в ящик, а вы не обратили внимания...», — переконує мене п. Мельник. На цих словах він комусь телефонує й наказує терміново принести обговорювані нами бланки.

Наша бесіда тривала ще досить довго, але на стіл чиновника так ніхто нічого й не поклав. Схоже, їх давно вже немає, і той самий «людський фактор» рятує ситуацію, як може.

Треба віддати належне, розповідь про поштове повідомлення, написане на звороті рекламного бланку комп'ютерної мережі Elite-NET, чиновник витримав мужньо, ще й звинуватив мене в неухважності, забувши,

більше, що ми вже майже все з'ясували. Чим можна ще здивувати журналіста, який за один день отримав у поштовому відділенні стільки вражень, що вистачило майже на газетну полосу? Проте я недооцінила бувалого чиновника. Переконавшись, що я таки вимкнула диктофон, він довірливо всміхнувся й додав: «Скажу вам откровенно, ви, конечно же, имели право отправить свою бандероль, упакованную собственноручно, но нам же надо выполнять план».

Як виявилось, я допомагала зарплатню журналіста виконувати план цьому панові, купивши з півкіло непотрібного мені картону за 10 грн. 80 копійок. А як же впоратися з таким завданням (додати до його плану) тій бабусі, що отримуює 800 гривень на цілий місяць?

Одразу пригадався випадок, коли на черговому брифінгу один з колишніх градоначальників похвалився журналістам: «Когда меня спрашивают: как дела? Я всегда говорю — все идет по плану. Но планы знаем только мы...»

Зухвало? Мабуть, так. Але хоч не просив вимкнути диктофони. Думається, саме таке «планування» й створює тисячі проблем, з якими пересічні громадяни стикаються на кожному кроці.

Лідія СТЕПКО

м. Севастополь

ПИШАЙМОСЬ, КРИМЧАНИ, СВОЇМ ЗЕМЛЯКОМ!

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Але ситуація виявилася непростішою — споруда з каменю-буту реставрації не підлягала, тож розпочалося на старому майданчику нове будівництво. Та до задачі «під ключ» справа так і не дійшла — будівельники обмежилися зведенням «коробки», на чому і поставили крапку.

Що ж далі? Знову полетіли листи у владні інстанції, скликалися прес-конференції, але безрезультатно. Аби зберегти хоча б ідею створення музею, науковці увесь цей час проводили конференції, «круглі столи», видавали збірники, присвячені діяльності поета. Ось, наприклад, книга «Війна очима поета», датована ще 1994 роком. Тематика одного із серійних альманахів літературних музеїв Криму «Кримські пенати» (1996 р.) теж повністю присвячена Іллі Сельвінському — у зв'язку з наближенням його сторічного ювілею. Регулярними стали і присвячені йому виставки, остання з яких відбулася у «коробці» майбутнього музею і називалася «Воскресну!» Тут імітувалася обстановка реанімаційної палати з необхідним знаряддям. А ще — стояла друкарська машинка зі стрічкою листів, яким не було кінця. Це все, здавалося, воляло «SOS!» та було настільки промовистим, що не могло залишити байдужим навіть камінь. І не залишило. Восени 2009 року, до дня народження Іллі Сельвінського, його будинок-музей відчинив для відвідувачів свої двері. А перейнявся проблемою колишній спікер парламенту Криму Анатолій Гриценко, якого зараз засуджено за серйозними обвинуваченнями.

свідчать фотографії юнака з оголеним торсом, а також те, що його запрошували працювати до цирку, підкорялися йому морські простори, у певний час він навіть замислювався над кар'єрою боксера.

Втім головна сюжетна лінія життя майбутнього поета привела його із Сімферополя (батько розорився і не міг вже утримувати свій будинок) спочатку до Туреччини, а потім — до Євпаторії, де в «Євпаторійських новинах» у 16-річному віці він надрукував першого у своєму житті вірша, тут же закінчив гімназію, вперше закохався у доньку багатого купця красуню Лізу Авах (на фото), а у 1919 році вступив на медичний факультет Таврійського університету, знову повернувшись до Сімферополя. Та вже через два роки переїхав до Мос-



ковського державного університету на факультет громадських наук, цим самим, здавалося б, і підвівши ризику під своїм кримським періодом життя. І дійсно, його діти та онуки стали москвичами, там тривали роки жив і сам поет, викладаючи у Московському Літературному інституті ім. Горького.

ВІЙНА — ЯК КУЛЯ НАВИЛІТ

Але своє місце прописки його душа так і не змінила. Можливо, тому, що саме у Криму він пережив найвідповідальніші моменти нашої історії. Це були жовтнева революція та громадянська війна, а ось Велика Вітчизняна, здавалося,



закарбувалася в кожному його гені. І хоча І. Сельвінський вже був офіцером і воював «на посаді письменника редакції армійської газети», йому доводилося неодноразово бути за крок до смерті і навіть надсилати додому прощальні листи.

Дружині Берті 1 березня 1942 року він писав: «Якщо із цієї операції я не повернуся живим, — хай це не буде для тебе катастрофою. Можеш бути впевненою, що твій чоловік загинув у бою так, як гинуть в бою патріоти».

А ось запис із щоденника, зроблений місяцем пізніше, де Ілля Львович не приховує правди про війну за своїм щирим патріотизмом. «Наступного дня з'ясувалося, що через погану розвідку наші танки потрапили в болото, — і тут їх покосили, як стадо. Ні, не вміємо ми воювати! Зовсім не вміємо».

Довелося І. Сельвінському побувати й в Аджимушкайських штольнях: «Я живу тут близько п'яти діб. Як люди витримували тут близько шести місяців та ще й без харчів і майже без води — не уявляю... Зараз я вже багато до чого звик... Але все це десь відкладається, і стаєш хранителем цілого музею героїв, трупів і нескінченних різновидів людського горя».

І саме звіди Іллю Львовича раптом негайно викликали до Москви в ЦК Компартії на засідання Оргбюро. Бо у той час, коли в

ім'я Вітчизни люди перетворювалися на гарматне м'ясо, «великі» ідеологи, як зазвичай, шукали щонайменших ознак прихованої контрреволюції. Не оминула ця «чаша» і підполковника Сельвінського. А причиною неприємності стала отака його строфа:

*Сама, как русская природа,
Душа народа моего,
Она пригreet и урода,
Как птицу, выводит его.*

Спробуйте вгадати з трьох разів, у чому ж тут полягає крамола? Здається? А виявляється, поет, згадуючи урода, мав на увазі Йосипа Віссаріоновича, а зовсім не абстрактний символ, що ілюстрував гуманізм росіян.

Після цієї події І. Сельвінського демобілізували, аби він, чого доброго, не підривав бойовий дух нашого війська. Але його фронтві вірші продовжували воювати.

Доробок поета-фронтовика й справді неоціненний. Та найпроникливішим, найтрагічнішим став вірш-документ, який сьогодні розглядається як перше свідчення холокосту — «Я это видел!» Ось лише кілька рядків цього вірша: *Рядом истерзанная еврейка.*

*При ней ребенок.
Совсем как во сне.
С какой заботой
детская шейка*

*Повязана маминим
серым кашне...
Матери сердце
не изменило:
Идя на расстрел,
под пули идя,
За час, за полчаса
до могилы*

*Мать от простуды
спасала дитя.*

«УКРАЇНА ПОСТАЄ... ЯК БАТЬКІВЩИНА»

Про те, чим же насправді був для Іллі Львовича Крим і яка мова бриніла глибоко в душі цієї людини, можна довідатися зі статті, підготовленої за музейними матеріалами Л. Дайнего та О. Пашченю.

У ній читаємо таке: «Всі в домі замовкали, коли мама «тоненьким голоском тихенько співала сумні українські пісні». Останні слова — самого І. Сельвінського, як і ці: «З того часу, варто мені почути таку пісню, у мене завмирає серце, і Україна постає переді мною як Батьківщина. Це були народні пісні і пісні Шевченка, що стали народними». Тож не випад-



ково українські мотиви проходять через всю творчість поета. Він широко використовує їх в епопеї «Уляляєвщина», але при цьому віддаючи перевагу розмовному варіанту мови, за що зазнає критики. Та то було не знуцання з мови, а лише художній засіб. Бо інакше хіба писав би І. Сельвінський у статті «Сила поета», присвяченій П. Тичині, такі слова: «Коли я почав знайомитися з поезією Павла Тичини, перше мною відкрився щонайбагатший лінгвістичний світ, про який я ніколи не здогадувався. Я не знав, що українська мова може звучати по-італійськи. І що мова ця здатна увібрати в себе грузинську. Тичина вражає повноводністю своєї мови. У нього невичерпні «поклади» народного неологічного словника».

А ще відомо, як Ілля Львович, працюючи в Літінституті, висловився щодо творчості молодого українського поетеси, підкреслюючи ті переваги, які надає їй рідна мова: «Українська мова така лірична, що будь-який вірш, написаний українською, здається

душевним і співучим». Сам Ілля Сельвінський охоче перекладав з української, у тому числі й чотири вірші з Шевченківського «Кобзаря», який у 1939 році був виданий російською мовою. У зв'язку з цим він писав: «Робота над цими текстами дала мені велику радість, бо теплий рідний голос цих пісень надзвичайно наблизив мене до творчості цього великого поета... Радієш кожному віршу, як знахідці». Вірш Шевченка він називає «надзвичайно послідовним і сміливим навіть для нашого часу». А у статті «Кривий пісняр народу» зауважує, що справжня народність Тараса Григоровича, поєднана з політичною гостротою і глибоким ліризмом, зробили його прапором українського народу й великим прикладом для кожного радянського поета.

СУЧАСНІСТЬ ОБІЙМАЄТЬСЯ З МИНУЛИМ

Як бачимо, Ілля Сельвінський виступає і як літературознавець, і як перекладач, відомі і його проза, навіть роман та драматургія. А ще в юності він захоплювався малюванням. Про все це може довідатися кожен допитливий відвідувач музею і сповнитися ще більшою гордістю за кримську землю, таку багату на таланти.

Щоправда, ще не знайшов свого місця в експозиції портрет Іллі Сельвінського, який ми демонструємо нашим читачам першими (див. 1-шу стор.). Думаю, з часом багато експонатів доповнять ці дошки не зовсім обжиті приміщення, де на вільних площах «квартирують» художні виставки, відбуваються літературні зустрічі. А можливо, так воно і має бути, бо сьогоденні музеї, як і бібліотеки, — це ще й осередки культури і мистецтва, де сучасність переплітається з минулим.

Скажімо, нинішня виставка картин художника Артема Пучкова приурочена до дня народження Іллі Львовича, який з'явився на світ 24 жовтня.

112 років тому батьки, нарешті, дочекалися хлопчика, сьомо дитину, найменшеньку в родині, яка невдовзі стала дорослою, а потім ще й — великою.

Тамара СОЛОВОЙ



ЮНІСТЬ ПОЕТА

Подальша історія музею вже пов'язана з новою завідувачкою — Людмилою Іванівною Дайнего (на фото). Добираючи музейні експонати, вона зупинила увагу на деталях кримчачького побуту, не залишивши поза її межами й мозаїку багатокультурного Криму загалом періоду початку минулого століття. Зі стендів можна довідатися і про досить несподівані сторінки життя поета, який був не лише засновником і лідером конструктивізму як літературної течії, але й великим шанувальником античної культури, і навіть намагався писати гекзаметром. Заворожувала юного Сельвінського і антична краса розвиненого чоловічого тіла. Тож, працюючи над собою, він досягнув у цьому напрямку відповідних результатів — про це



Предмети кримчачького побуту



Тетяна Сельвінська



М. Вантух

В. Чернець

В. Корнієнко

Нещодавно в Національному академічному драматичному театрі ім. І. Франка відбулася урочиста церемонія з нагоди посвяти у студенти першокурсників Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.

Розпочалася офіційна частина студентського свята феєричним хореографічним номером «Танець з крилами», який налаштував глядачів на гарний настрій і справді ніби окрилив усіх присутніх у залі. Після внесення Державного Прапора України та прапора академії прозвучав Державний Гімн — і на сцену були запрошені поважні гості для привітання тепер уже справжніх студентів.

Відкрив церемонію «Посвяти в першокурсники» доктор філософії, професор, заслужений працівник освіти України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, ректор НАКК-КіМ Василь Чернець.

«Сьогодні в академії справжнє свято, — сказав Василь Гнатович. — Наші першокурсники — шкільні медалісти, лауреати різноманітних мистецьких конкурсів, тобто молоді люди, які вже змогли проявити себе у вибраній галузі. Академія вже кілька років поспіль посідає перше місце серед творчих ВНЗ України. У нас працює більше ста доцентів, кандидатів наук, 60 академіків. Я сподіваюсь, що наші першокурсники стануть достойними громадянами, найкращими фахівцями в обраній професії й академія буде пишатися своїми випускниками».

Привітали першокурсників зі святом заступник міністра культури України, керівник апарату Олександра Губіна; член Національної комісії України у справах ЮНЕСКО, викладач академії, доцент, кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України, ректор муніципальної академії естрадного та циркового мистецтва Владислав Корнієнко; доцент кафедри режисури театралізованих видовищ і свят, актор Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка, заслужений артист України Олексій Паламаренко.

Завідувач кафедри хореографії, генеральний директор, художній керівник Національного заслуженого академічного ансамблю танцю ім. Павла Вірського, професор, академік, народний артист України, лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка, Герой України Мирослав Вантух поділився зі студентами своїм багатим творчим і життєвими досвідом. «Для кожної людини дуже важливо мати якісну

освіту, — говорив Мирослав Михайлович, — але ви прийшли у навчальний заклад, де не обмежуються просто одержанням диплома. Справжній митець повинен працювати над собою все життя. Найбільше щастя для кожної молодої людини — здобути фах, професію, яку любиш. Працівником культури бути нелегко, все життя треба служити людям, своїй культурі, своїй землі, Батьківщині, яких треба віддано любити. Ми сподіваємося, що крім нових знань учимо вас бути достойними громадянами. Ви — майбутнє нашої держави. Сьогоднішній день не повернеться і тому вам треба максимально використати цей час для навчання, збагачен-

ЛИШ ТОЙ, ХТО МАЄ ВІРУ І НАДІЮ, СЯГНЕ МИСТЕЦТВА ОБРІЇВ СВЯТИХ!

ня себе як особистості, щоб гідно продовжувати, розвивати ті досягнення, які передали нам наші діди і прадіди.

Я відвідав понад півсотні країн світу, але найбільше відчуваю тугу за своєю землею, коли я далеко від неї. Такої землі, культури, мови немає більше ніде. І служити своїй Батьківщині, народу, мистецтву — велика честь. Ми віримо у вас, що ви зможете пронести через життя духовні цінності, красу, на яких тримається цей світ».

*Першокурснику, перед тобою шлях новий,
Часом тернистий, нелегкий,
Добром ти засівати ниву ідеї,
А що посієш, те й пожнеш.
Багаті сходи, ой, як треба нині
Нашій державі — славі України!
Вручаємо твій перший документ,
Який засвідчує усім,
що ти — студент.*

Після цих напутніх слів першокурсникам вручили символічні студентський квиток та залікову книжку.

І ось вальсом Штрауса у виконанні студентів кафедри хореографії розпочинається святковий концерт. Кафедру естрадного виконавства представили Олександріна Чертовських, Рузана Агаджанова з чудовою танцювальною постановкою театру-студії «Коло», Ярослав Кваша та Ольга Хареба.

Показали свої святкові номери студенти інститутів мистецтв, інформаційної діяльності та соціальних комунікацій, дизайну та ландшафтного мистецтва, менеджменту.

Подарував глядачам свої пісні народний артист України, соліст



*Де над Дніпром лунають вічні дзвони,
Де молитовно ми складаєм руки -
Там Храм стоїть мистецтва і науки.
Талантам тут немає перепони!
На цій святій землі вершаться мрії,
І доля тут голубиться до тих,
Хто Божу іскру направляє в дію!*

працювати над собою, не відмовлятися від своїх мрій. Коли людина не зраджує себе і йде по життю, плануючи свої кроки для досягнення своєї мети, мрії обов'язково здійснюються. Треба розвивати в собі наполегливість, бажання працювати, не зупинятися, навіть коли досягнув уже якихось успіхів. Мистецькі обрії, як горизонт, мають вічно вабити за собою!»

Поспілкувавшись за кулісами з першокурсниками різних факультетів і спеціальностей, я зробила висновок, що загалом вони задоволені навчанням в академії. По-перше, відзначали майже усі студенти, — це місце знаходження НАКККіМ. Адже основні корпуси розташовано на території Києво-Печерської лаври. Навіть просто прогулятися цими святими місцями, помолитися, почути Лаврські дзвони, поринути у давнину віків дає таку насагу до життя і до навчання! По-друге, потужний викладацький колектив, який складається із заслужених, народних артистів, академіків, професорів, лауреатів державних премій — цим людям справді є чим поділитися зі студентами. Занепокоєні першокурсники, які приїхали до столиці з різних куточків України, може, лише перенаповненістю та станом гуртожитків. «Хотілося б більше студентських концертів, вистав, заходів, у яких могли б брати участь усі бажаючі, щоб творче життя було, квітло, надихало, було де постійно практикуватися», — говорили, зокрема, першокурсники кафедри режисури.

Тож, повертаючись до натхненних слів, якими розпочався цей репортаж: «Талантам тут немає перепони! І доля тут голубиться до тих, хто Божу іскру направляє в дію!» — хочу побажати юній студентській талановитій зміні примножити, розвинути, вдосконалити в рідній Академії свої таланти, що допоможе в майбутньому знайти своє місце в житті, вдячну і потрібну суспільству роботу, де кожен почуватиметься окрилений. І завжди пам'ятати — Лиш той, хто має Віру і Надію, Сягне мистецтва обріїв святих!

Юлія КАЧУЛА,
студентка Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв



Національної опери України Олександр Гурець. Глядачам дуже сподобалась своєю запальною енергетикою «Молдавська хора» у виконанні студентки кафедри естрадного мистецтва Олени Бобрової та танцювальний номер студентів кафедри хореографії «Солярис».

Завершив концерт зведений ансамбль кафедри мистецьких технологій та естрадного виконавства під керівництвом заслуженого діяча мистецтв України Людмили Бурміської.

Першокурсники проголосили клятву студента — високо нести прапор гуманізму, незмінно прагнути пізнавати істину, бути вірним сином своєї альма-матер, підтримувати воєнь молоді за взятості, добра, людяності, надії та любові, свої ідеали, енергію і творчий потенціал віддати на роз-

будову демократичної України.

На запитання, що ж потрібно робити студентам для того, щоб досягти успіхів, головний режисер посвяти, народний артист України, професор кафедри режисури НАКККіМ Дмитро Мухарський відповів словами... Володимира Ілліча Леніна — «учитися, учитися і ще раз учитися, тільки знання можуть підняти вас над буденністю, щоб не було в душі, у серці порожньо, а значить, і порожнього мистецтва, яке, на жаль, зараз більшість демонструє. А наполегливість і праця все подолають».

Директор інституту мистецтв, кандидат історичних наук Віолетта Демещенко дала свої настанови першокурсникам: «Потрібно дійсно любити ту спеціальність, яку обрав, поважати себе, поважати своїх викладачів, наставників, постійно



«НА ЛЕКЦІЇ У ГУБАРЯ ЗАВМЕР БІЛЯ ВІКНА...»



Минуло вісім років відтоді, як пішов від нас за межу вічності Олександр Іванович Губар — професор Таврійського національного університету, літературознавець, член Національної спілки письменників України, великий інтелектуал, людина високих духовних устремлень, улюбленець студентської молоді, палкий патріот своєї Вітчизни, залишивши по собі світлу нев'янучу пам'ять.

З ім'ям О. І. Губаря пов'язана не одна цікава і вагома сторінка нашої національної літератури, культури, освіти не лише на теренах Криму, а й усює України. Він був одним з найпрацьовитіших дослідників творчості класика української літератури П. Г. Тичини. Безліч статей та кілька книг Олександра Губаря стали надбанням тичинознавства. Зпоміж них — «Павло Тичина: літературний портрет» (1961 р.), «Павло Тичина: літературно-критичний нарис» (1981 р.), «Павло Тичина: семінарії (у співавторстві з Л. Чернецем)» (1984 р.), «Еміль Верхарн у творчому житті Павла Тичини» (1985 р.), «Павло Тичина і театр» (1985 р.), «Болгарія у творчому житті Павла Тичини» (2003 р.), посмертне видання книги «Глибока дружба течія» (видавництво «Таврія», 2009 р.) здійснене на кошти дружини письменника Майї Олександрівни Губар та чимало інших статей і про творчість П. Г. Тичини, і про творчість корифеїв нашої національної літератури — Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Михайла Коцюбинського, Максима Рильського, Миколи Бажана, Андрія Малишка, Олеся Гончара, Михайла Стельмаха, Володимира Бабляка та багатьох інших. Бібліографічний покажчик його творів зафіксував близько 400 (!) наукових праць за період з 1945 до 2001 року.

Працездатність Олександра Губаря не знала меж. Він однаково натхненно і самовіддано писав статті, літературно-критичні портрети, есеї і глибокі наукові дослідження. І кожна його праця — то своєрідні глибокі і змістовні

начерки до дисертацій різної тематики!

Пишучи свої наукові дослідження про творчість всесвітньо відомих письменників, Олександр Іванович не забував і тих, з ким перебував в одній письменницькій організації, з ким пліч-о-пліч працював на ниві сучасної української літератури на кримських теренах.

Чимало його чудових праць про творчість українських письменників-кримчан спершу з'явилося на сторінках єдиної україномовної газети Криму «Кримська світлиця», а вже потім ці праці склали основне ядро книг О. Губаря «Чорноморська хвиля», «Сучасні українські письменники Криму», «Земле моя кримська».

Кримський період (а переїхав О. І. Губар до Криму в 1962 році з Чернівців) у письменника і педагога був надзвичайно плідним. Окрім уже згаданих книг про творчість українських письменників Криму, Олександр Губар чимало сторінок своєї творчості присвятив дітям братніх літератур і, зокрема, білоруській, досліджуючи творчу спадщину рано померлого і похованого в Ялті поета Максима Богдановича.

Чимало творчих сил доклав О. І. Губар для дослідження взаємозв'язків української та кримськотатарської літератур. Адже це він, Олександр Губар, не тільки подав ідею про видання творів Тараса Шевченка кримськотатарською мовою, а й сам одним з найперших взявся втілювати її в життя, згуртувавши навколо себе поетів-перекладачів на кримськотатарську мову — Юнуса Кандима, Шакіра Селіма, Аблязіза Велієва та інших, написавши розлогу передмову «Обнімійся, брати мої...» до збірки вибраних творів Т. Шевченка українською і кримськотатарською мовами «Далекий і близький Шевченко», що побачила світ 1999 р. у видавництві «Доля».

А скільки праці доклав Олександр Іванович, аби з'явився на світ окремою книгою історико-літературний нарис академіка Агатангела Кримського «Літера-

тура кримських татар»! Віднайшовши цей нарис в архівах Київського музею П. Тичини, О. І. Губар переклав його російською мовою і опублікував у російськомовній газеті кримських татар «Голос Крима». Потім загорівся ідеєю, аби цю дуже потрібну працю було перекладено й кримськотатарською мовою, щоб з нею могли ближче ознайомитися кримські татари. І таки досяг своєї мети. Нарис було перекладено і підготовлено до видання трьома мовами — українською, російською і кримськотатарською. Олександр Іванович написав цікаве і ґрунтовне дослідження про академіка Агатангела Кримського «Трагедія вченого зі світовим ім'ям», котре й стало передмовою до книги, що побачила світ у видавництві «Доля» 2003 року.

Усю свою творчу діяльність О. І. Губар поєднував з викладацькою роботою в Таврійському національному університеті та на кафедрі україністики Кримського державного педагогічно-індустріального університету (ректор — Февзі Якубов). Лекціями професора О. І. Губаря заслуховувались українські студенти-філологи ТНУ і кримськотатарська студентська молодь. Професор Губар умів не лише добре писати, а й красиво, натхненно доносити до слухачів поетичне слово, зокрема й свого літературного кумира — поета П. Тичини, був умілим організатором і беззмінним ведучим літературних вечорів, присвячених П. Тичині, А. Кримському, Т. Г. Шевченку, Лесі Українці та творчості сучасних своїх колег — письменників Криму.

О. І. Губар брав активну участь у громадському житті українців Криму, не раз полум'яно і цікаво виступав з доповідями на урочистих зібраннях у Кримському українському театрі з нагоди дня народження Т. Г. Шевченка, брав найактивнішу участь у наукових конференціях, літературних читаннях та в засіданнях «круглих столів», присвячених насущним проблемам освіти, культури, лі-

тератури та мистецтва. Він був невтомним професійним педагогом, високо ерудованим учнем, толерантною, інтелігентною і порядною людиною, добрим, ширим і надійним товаришем та другом. За серію книг, присвячених творчості сучасних українських письменників Криму, О. І. Губаря було удостоєно літературної премії імені Степана Руданського Кримського фонду культури (1996 р.), а за велику багаточисну культурно-освітню роботу на теренах Криму і, зокрема, в товариствах української культури та «Україна-Світ» — почесного звання «Заслужений працівник культури Автономної Республіки Крим» (2001 р.).

Уже будучи тяжко хворим, за тиждень до смерті, у день свого народження 7 вересня, Олександр Іванович ділився думками щодо відзначення в Криму 190-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка, цікавився творчими справами «Кримської світлиці», української письменницької організації... До останнього дня свого життя, до останнього подиху письменник і педагог О. І. Губар залишався вірним своєму високому творчому покликанню. Про ці високі морально-духовні

якості професора і письменника Олександра Івановича Губаря, про його книги, його педагогічну діяльність, участь у пресі та на телебаченні, зібравшись в аудиторії-бібліотеці його імені Таврійського національного університету на вечір спогадів разом зі студентами-філологами, говорили колеги і друзі письменника Віктор Гуменюк, Валерій Басиров, Данило Кононенко, науковець Швекет Юнусов, журналісти Віктор Качула та Олександр Польченко. Спогадами про свого чоловіка поділилася вдова письменника Майї Олександрівни, щиро подякувавши його друзям та колегам, працівникам Всеукраїнського культурно-інформаційного центру, студентам-філологам першого курсу, котрі прийшли на вечір пам'яті письменника і вченого Олександра Івановича Губаря. Добрі справи його не забувають, пам'ять про нього жива, книги його працюють на наше духовне відродження.

Данило КОНОНЕНКО,
колишній студент
О. І. Губаря,
член Національної спілки
письменників України
Фото Олексі Носаненка



Тичинівські читання в Сімферопольському держуніверситеті. 1986 р. На фото (зліва направо): кримські письменники Д. Кононенко, О. Губар, М. Тернавський, О. Лесин

НА ЛЕКЦІЇ У ГУБАРЯ

(ВІЛЬНІ ВАРІАЦІЇ НА ТЕМУ «ГАЇ ШУМЛЯТЬ»)

Гаї шумлять... Я слухаю...
Ах, що за дивина!
На лекції у Губаря
Завмер біля вікна.
Хмарки біжать — милуюся.
Чого ж мої душі
Так радісно і весело,
Учителю, скажи?!
Гей, дзвін гуде — іздалеку,
І в серце б'є прибіій!
Сиджу весь затичинений,
Збентежений такий!
Щось мріє гай над річкою,
І в тому гаю — я.
Замріяний, схвилюваний,
Як молодість моя.
Де неба край, як золото,
Горить-тремтить ріка,
Мов диригентська паличка,
Учителя рука.
Зове кудись, голублячи,
Під тихий шелест трав...

Ах, скільки ж я Поезії
Від Вас до серця взяв!
Тичинину й Сосюріну,
Малишкову й Донця,
Павличкову, Забаштину,
Й Максима-мудреця...
Спасибі ж Вам, Учителю,
За мудрість і любов.
О, як же я на лекцію
Жадав прийти б ізнов!
Та мчать роки над врунами
Повз кримський оболонь,
А в серці ж Вашім юному
Поезії вогонь!
Даруйте ж, мій Учителю,
Ще много, много літ
Поезію Тичинину,
Тичинин дивосвіт!
Нехай ріка Поезії,
Як музика, бринить!
Нам з Вами по-тичинівськи
Перемагати і жити!

Данило КОНОНЕНКО



«ХТО НЕ ЗНАЄ МИНУЛОГО ДЕРЖАВИ, ТОЙ НЕ ВАРТИЙ СЬОГОДЕННЯ...»

Скажу одразу: я дещо упереджено ставлюся до часів радянської влади. Народилася на Полтавщині, й мої предки по лінії матері також звідти родом. Вони жодним чином не були пов'язані з вояками УПА, проте в роки колективізації опинилися на лісоповалах Далекого Сходу. Провина їхня була лише у тому, що вміли добре господарювати на своїй землі, мали хліб і до хліба й не квапилися віддати все нажите неробам (пролетаріат — слово дещо неконкретне). Мабуть, через те долі людей, позбавлених радянською владою, одразу знаходять відгук у моему серці.

Сьогодні держава, напевне, задля збереження соціального спокою не квапиться вивчати складний для країни період життя часів становлення радянської влади. А тим часом герої буремних літ одне за одним відходять у вічність.

Це вони віддавали своє здоров'я, а часом і життя, за нашу можливість мирно проголосувати на Всеукраїнському референдумі за свободу й незалежність. Й зараз вони не вимагають власного визнання, а прагнуть лише визнання їхньої боротьби. «Збудеш Українську Державу, або загинеш у боротьбі за неї!» — під цим гаслом пройшло все їхнє життя.

Мине певний час і вчені-історики заповнять цю прогалину з життя

нашої країни, суспільство знатиме своїх героїв. Бо «Хто не знає минулого своєї держави, той не вартий сьогодення» — мовить народна мудрість. Жодна людина, яка віддала своє здоров'я чи життя за волю України, не повинна бути забутою.

Цього тижня до мене по черзі звернулися дві севастопольські провісники, пані Пласкальна та пані Дорошенко, з проханням написати про життя Оксани Покропивної, активного члена цієї громадської організації.

Пані Покропивна свого часу втратила здоров'я у боротьбі за вільну Україну в таборах Амурської області. Довгоочікувана реабілітація принесла їй радість, проте не повернула здоров'я: все подальше життя вона змушена була лікувати серце, має групу інвалідності.

Оксана Петрівна Покропивна народилася у 1930 році в селі Ілавче Тербовлянського району, що на Тернопільщині, у свідомій селянській родині середньої заможності. («Тернопільська область», — мовить Вікіпедія, — в історичному відношенні охоплює східну частину Галичини та південну Волинь. У географічному — розташована на Подільській височині» — край мальовничий, але суворий).

Вона добре володіє польською мовою, бо викладання у початковій школі до війни велося польсь-



Оксана Петрівна Покропивна

кою. Вчилася добре, мала чималий хист до малювання. Вчителі казали, що стане художницею, проте доля склалася інакше. Старший брат подався до вояків УПА, а юна Оксана стала у них зв'язковою. Пізніше брата заарештували й кинули до в'язниці, а всю родину 25 березня 1949 року «...по рішенням Особого совещания при МГБ СССР» вивезли на спеціальне поселення до Амурської області.

Там, у важких умовах тисячі українців валили ліс, «мили» золотоносну руду — робочих рук у тому краї завжди не вистачало. За роботою, — розповідає Оксана Петрівна, — вони співали. За українські народні пісні не карали, хоч вони й драгували тамтешніх стражників. Духовні ж пісні, в яких поселенці славляли Бога, вважалися антисоветчиною. Так наша героїня через півночку потрапила до підвалу, де просто кишили пацюки.

Годували у цьому дослідному ізоляторі лише хлібом і чаєм. Через таке харчування дівчина дуже скоро захворіла на цингу. Зглянувся над тендітною красунею один із стражників, попередньо запитавши, чи має вона гроші. Останні 15 рублів Оксани перекочували до його кишені, натомість дівчина отримала пучок черемші. Ця рослина з різким ароматом часнику, що росте у лісах, врятувала тоді її життя.

Спочатку її судив військовий трибунал, але не знайшовши в духовних піснях воєнного злочину, військовий прокурор передав справу цивільному судочинству, яке й засудило групу українців до 25 років позбавлення волі.

На суді вперті в'язні не каюлися, на всі звинувачення гнівно кидали у вічі слідчим: «Кати!» Семантика цього слова була невідома представникам тамтешньої Феміди, через що виникла вкрай курйозна ситуація. Прокурор у звинувачувальному слові до вже відомих пісенних

Оксана Покропивна (у центрі) та її відновлений у фотоательє портрет



МВС УРСР
УПРАВЛІННЯ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Тернопільської області
Розділ депутатів народних

МВД СССР
УПРАВЛЕНИЕ
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
Тернопольского комитета
Совета депутатов трудящихся

Привезжих (Покропивной) Ксении Петровне
332319 Залоружская область
г. Мелитополь
ул. Р.Люксембург, II, кв. 32

№ 4/664/р
г. Тернополь

АРХИВНАЯ СПРАВКА

Выдана в том, что гр. Покропивный Петр Мартинович, 1880 г.р., жена Покропивная Мария Ильинична, 1899 г.р., дочери Покропивная Розалия Петровна, 1924 г.р., Покропивная Ксения Петровна, 1930 г.р., 25 марта 1949 года из села Ілавче Тербовлянського району Тернопольской области, по решению Особого совещания при МГБ СССР были выселены на спецпоселение в Амурскую область.

Освобождены со спецпоселения: Покропивная Р.П. — 8.12.1956 года, Покропивная К.П. — 2 августа 1958 года, Покропивная М.И. — 20 февраля 1960 года, Покропивный П.М. умер на спецпоселении 13.07.1952 года.

На основании ст. 3 Закона Украины от 17 апреля 1991 года "О реабилитации жертв политических репрессий на Украине" вышеуказанные лица — РЕАБИЛИТИРОВАННЫ.

По вопросу возврата конфискованного имущества в период выселения обращаться в Тербовлянскую районную комиссию по восстановлению прав реабилитированных Тернопольской области, по месту выселения.

ОСНОВАНИЕ: Дело 5919.

Нашальник отдела
Тернопольской области

В.В.Дмитрук

ПОСВИДЧЕННЯ № 85

Ім'я Оксана
Прізвище Покропивна
Покропивна
(власноручний підпис)

Збудеш Українську Державу, або загинеш у боротьбі за неї.

ПОІМЕНОВАНА П.
комбатант

Посада
є членом
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО БРАТСТВА
ВETERANІВ ОУН-УПА
ім. ген. РОМАНА ШУХЕВИЧА
«ТАРАСА ЧУПРИНКИ»
Має право на пільги

«25» серпня 2002 р.
(дата видачі посвідчення)

м. Львів ВАТ «Біблос» з. 1460 т. 200 99 р.

Голова Зет. Кош. Українськ. Братства
ветеранів УПА В.В.Дмитрук
(підпис)

ВЕРХОВНЫЙ СУД
РСФСР

103289, Москва, пл. Куйбышева,
д. 3/7

29. II. 91 № 2197-пдс4

на № _____

Приговором Нижне-Амурского областного суда от 26 августа — I сентября 1952 года Покропивная Ксения Петровна, 1930 года рождения, была осуждена по ст. 58-10 ч. 2 УК РСФСР с применением Указа от 26 мая 1947 года "Об отмене смертной казни" заключению в ИТЛ на 25 лет с поражением в избирательных правах на 5 лет, с конфискацией имущества, по ст. 58-14 УК РСФСР на 10 лет л/с с поражением в избирательных правах на 5 лет, с конфискацией имущества, а по совокупности преступлений мера наказания определена 25 лет заключения в ИТЛ с поражением в избирательных правах на 5 лет, с конфискацией имущества.

Определением судебной коллегии по уголовным делам Верховного Суда РСФСР от 10 октября 1952 года приговор оставлен в силе.

Постановлением Президиума Верховного Суда РСФСР от 17 марта 1955 года приговор Нижне-Амурского областного суда от 26 августа — I сентября 1952 года и определение судебной коллегии по уголовным делам Верховного Суда РСФСР от 10 октября 1952 года в части обвинения Покропивной Ксении Петровны по ст. 58-14 УК РСФСР отменены и дело в этой части производством прекращено за отсутствием в ее действиях состава преступления.

Гр-ка Покропивная К.П. по ст. 58-14 УК РСФСР реабилитирована.

Мера наказания по ст. 58-10 ч. 2 УК РСФСР снижена до 5 лет лишения свободы.

На основании ст. 5 Указа от 27 марта 1953 года "Об амнистии" Покропивная Ксения Петровна от отбытия наказания и из-под стражи освобождена, со снятием судимости.

Первый Заместитель Председателя
Верховного Суда РСФСР В.И. Радченко

«грівів» українців додав таке: «Обзвували представителей великого русского народа котами». На слові «коти» в'язні реготнули так, що варта вирішила, що останні збожеволіли.

Після смерті Сталіна Оксану реабілітували. Родину Покропивних звільняли зі спеціального поселення по черзі: була і в цьому особлива підлість. Сестру — в грудні 1956 р., саму Оксану — в серпні 1958 р., матір — аж у лютому 1960 р. Батько Покропивний Петро Мартинович так і не дочекався звільнення: у липні 1952 року його не стало.

Звільнення Оксани зі спеціального поселення особливого полегшення не принесло: її щомісяця

викликали у відділок, стежили, перевіряли. Тих дівчат, хто встиг вийти заміж, не чіпали. Аби отримати спокій, вона змушена була терміново йти заміж.

Донька Наталя народилася слабкою: лікарі постійно радили перебиратися з Хабаровська, де проживала тоді родина, у південніші райони. Під Мелітополем мешкали друзі. Колись, відмовившись свідчити проти них, Оксана Петрівна врятувала їм життя. Туди й поїхала, забравши з собою доньку. Чоловік не захотів переїздити з краю, в якому народився, й родина розпалася.

Донька Оксани Петрівни — Наталя згадує про злиденне життя у Мелітополі, коли жили на стипендію студентки культурно-просвітницького училища та мамину пенсію інваліда. Мама ще заробляла тим, що гарно шила й вишивала. На ці скромні статки й жили. Пізніше Наталя переїхала до Севастополя, куди три роки тому перебралася й сама Оксана Петрівна. «Приїхала до тебе, доно, вмирати», — сказала, переступивши поріг. Проте, слава Богу, живе й дотепер.

Ще в Мелітополі Оксана Петрівна стала активним членом Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка. Прибувши до Севастополя, вона одразу відшукала місцевий осередок «Просвіти» й перебуває серед її членів донині.

Перше, що кинулося у вічі, коли я зайшла до помешкання, були акуратно складені примірники «Кримської світлиці». Донька пані Оксани Наталя каже, що передплачує часопис від самого початку його заснування. Разом з газетою переживала всі редакційні негаразди. Писала в усі інстанції, аби її повернули, й обов'язково передплатить часопис на наступний рік.

Приїхавши до доньки три роки тому, Оксана Петрівна також стала прихильницею «КС». Отже, крім розповіді про її життя, я отримала ще й побажання всляких гараздів редакційному колективу.

На 82 році життя Оксана Петрівна Покропивна щаслива від того, що жила й боролася за волю України. Якби довелося прожити життя вдруге, знову присвятила б його боротьбі за незалежність своєї держави.

Лідія СТЕПКО

м. Севастополь



РЕПОРТАЖ З БІЛОВЕЗЬКОЇ ПУЩІ



Спочатку був Брест. Або «Бересть» — як кажуть місцеві жителі з українським сентиментом. А саме такі мене й запросили. Очевидно, це була вдячність за теплий прийом у Львові. Відвідати важливе в українській історії місто я мріяв давно. І тепер з радістю відзначив, що воно мене не розчарувало — чисте, охайне, як і більшість білоруських міст. Але головною перлиною Берестейського краю все-таки є Біловезька Пуща. Не побувати там було б великою помилкою. Тому вирушив наступного ж дня.



Олексій Кислейко

Головним адміністративним центром Пущі є селище Камєнюки. Воно гарне, сучасне — справжній шматочок Європи! Є новенька школа, відділення банку, красива в архітектурному плані православна церква. Ну і, звичайно ж, адмінспоруди національного парку — все продумано так, щоб туристи відразу потрапили в атмосферу свята.

Звичайно, побачити на території Біловезької Пущі зубра, оленя чи лося вам буде непросто. Адже туристичні маршрути прокладені з таким розрахунком, щоб оминути абсолютну заповідну територію. Звірина ж, зрозуміло, прагне бувати там, де її найменше турбують. Але ця обставина врахована: є спеціальні вольєри, де можна побачити і велетнів-зубрів, і лосів, і оленів, і диких кабанів, і навіть диких коней — тарпанів. Є й ведмеді, звичайно. Хоча на території Пущі вони заходять украй рідко, все ж із клишоногими пов'язано кілька давніх і цікавих пушанських історій, тому і для них у вольєрах знайшлося місце.



Олексій Буневич

Перш за все, я зробив спробу познайомитись із працівниками заповідника. Адже статус звичайного туриста не дає жодних переваг. А ось журналіст з України — це вже щось...

Налагодити контакт вдалося. Згодом науковці зі стажем Олексій Буневич та Олексій Кислейко, не поспішаючи з розповідями про Пущу, вирішили розпитати мене про екологічну ситуацію в Україні, зокрема в Криму. Ну що ж, фахівці вони і є фахівці... Може, таким чином вони перевіряли мене на «профпридатність», готовність до подальшої розмови? Розповів усе, що знав. Згадав і про лісові пожежі в Криму та на Херсонщині. Для знайомства цього було достатньо, далі вже я міг розпитувати. Звичайно ж, у першу чергу поцікавився: як почуються зубри?

Олексій Буневич, який щойно повернувся з лісу, де довго спостерігав за стадом древніх господарів Пущі, з гордістю сказав:

— На території Національного парку нараховується до чотирьохсот зубрів. Це близько половини усієї білоруської популяції. Тепер ми на другому місці після Польщі. А ще на початку 90-х років минулого століття доводилося задовольнятися лише п'ятим місцем. Лідерами були Німеччина, Росія та Україна. Але завдяки низці заходів кількість зубрів в останні два десятиліття постійно зростала.

Якщо говорити про сиву давнину, то реальним ворогом зубра був лише ведмідь. Тепер цієї проблеми не існує, бо востаннє клишоногого тут бачили в 2003 році. Він деякий час тримався північно-східної частини Пущі.

А ось у першій половині XIX століття ведмідь ще почувався господарем. До речі, перше повідомлення в пресі про напад клишоногого на зубра датується 1844 роком. Тоді переміг ведмідь. Щоправда, у 1894 році дослідник Євген Вишняков висловив припущення, що саме зубр міг першим напасти на ведмедя. Під час «гону» таке трапляється. Але клишоногий не розгубився, сміливо вступив у бій, виявився сильнішим та прудкішим.

* * *

Інший мій співрозмовник, Олексій Кислейко, чимось нагадує прибалта: високий, білявий. Родом він з північної частини Пущі. Десь читав, що саме там і жили ятвяги — генетичні родичі литовців. Олексію Миколайовичу імпонує мій інтерес до зубрів та ведмедів. Особливо до останніх. Може, тому, що він ґрунтовно вивчав поведінку цього хижака? До речі, не лише на основі білоруського досвіду: побував і на Камчатці, Далекому Сході, не оминув навіть японського острова Хоккайдо!

Переглянувши мою давню статтю про ведмедів у Березинському заповіднику, еколог запитав: чому такий інтерес до ведмедя? Відповів словами М. Пришвіна: «Ліс без ведмедя — не справжній ліс, сумний ліс...»

Таке пояснення надихнуло Олексія Миколайовича на ґрунтовну лекцію. Він розповів настільки цікаві речі, що я ледь-ледь встигав записувати.

— Останнього ведмедя у Біловезькій Пущі було вбито в 1846 році. Мабуть, за те, що він упродовж літа зава-

жив п'ятох зубрів. Оскільки основною цінністю Пущі був зубр, то саме його цар і велів охороняти. Що йому до популяції ведмедя... Коли в 60-ті роки XIX століття на полювання приїздив сам імператор Олександр II, то ведмедів у Пущі вже не було. Хоча фіксували появу «мігрюючих» ведмедів у 1873-1878 роках, але згодом їх відстрілювали через вищезазвану причину.

У 1937 році польська лісова адміністрація пробувала завозити молодих ведмедів, відловлених у інших регіонах Полісся. Але згодом більшість із них загинула через конфлікти з людиною.

У роки Другої світової війни ведмедів завозили в Пущу і німці. У 1941 році ведмідь з'явився біля села Панасюки. Лякав корів на вигоні, а потім напав і на людину. Селяни зібралися і вбили хижака сокирами та вилами.

До речі, партизанів тут не було, адже Пуща перетворилася на зразково-показове мисливське господарство Герінга. Особливий режим охорони не залишав жодних шансів для організації партизанського руху у цих краях. Коли закінчилася війна, у Пущі залишалися ще чотири ведмеді — очевидно, це були особини передвоєнної інтродукції. Забув сказати, що в 1938 році поляки випустили в заповідник навіть вагітну самку з познанського зоопарку! Так ось, це покоління ведмедів було винищене бракон'єрами. Останній ведмідь протримався в лісових нетрях аж до 1950 року. Здавалося б, зникли назавжди. Але в 2003 році чіткі ведмежі сліди знову бачили недалеко від села Клепачі.

Але що ми — все про ведмедів та про ведмедів? Все-таки символом Біловезької Пущі є зубр. І у вас є всі шанси побачити його на волі.

* * *

Хто ж відмовиться від такої перспективи? Запевнив працівників Національного парку, що готовий їхати куди завгодно, точніше, куди не заборонено, тільки б побачити лісових красенів!

Показати основні місця «дислокації» зубрів зголосився Денис, молодий науковий співробітник, родом з Молодечно. З ним ми проїхали певну відстань на екскурсійному автобусі, а далі йшли пішки. Звичайно, краса Біловезької Пущі вражає! У перші ж хвилини екскурсії ми побачили рідкісного птаха, занесеного до Червоної книги, — чорного лелеку. Щасливий випадок? Виявляється, так. Навіть Денис, дарма що пра-

цівник заповідника, побачив його вперше.

Деякий час ми йшли вздовж невеликої річечки і скрізь бачили сліди діяльності бобрів. Тут їм роздолля!

Роблю декілька фотознімків, а потім запитую Дениса: чи не важко йому після рідного Молодечно і п'яти років навчання у Мінську «кидати якір» у невеличкому прикордонному селищі? Науковець відповів, що вважає свій вибір виправданим. Адже працювати у Біловезькій Пущі — престижно! Особливо, якщо любиш природу:

— Мене захоплює те, що практично кожна ділянка Пущі дихає історією. Скажімо, є таке урочище «Язві». Це велика галявина, де люблять випасатися зубри. Так ось, вік цієї галявини — кілька тисяч років! Вона ніколи не заростала лісом. Там були знайдені кам'яні сокири та інші археологічні знахідки, які засвідчили: на цьому місці існувало поселення ще 6-8 тисяч років до нашої ери!

У Пущі є дуби, яким не менше 700 років і вони ще пам'ятають древніх мисливців із луками та стрілами...

Є чудовий сосновий ліс, який виріс після апокаліптичної пожежі 1811 року, тобто напередодні вторгнення військ Наполеона в Росію. Тоді вигоріли великі площі, але ліс відновився без будь-якої допомоги людини.

Ні, жити і працювати в Пущі — це все-таки здорово! Таких лісів у Європі практично не залишилося...

* * *

За розмовою ми не помітили, як сонце зайшло за хмари. Ось і великий, зарослий чагарниками випас, де завжди тримаються зубри. Займаємо зручне місце на узвишші і уважно розглядаємо у бінокль все довкола. На жаль, безрезультатно. Якщо із рідкісним чорним лелекою нам пощастило, то із зубрами вийшов «проліт». Може, тварини відчули наближення дощу і поспішили до густого ялинника?

А ось ми в цьому плані злегковажили. Втратили чимало часу на пошук, записалися на екскурсійний автобус і тепер нам, як і зубрам, довелося пересидіти дощ під старою ялиною. Добре, що водій цілком випадково мікроавтобуса підібрав нас, а то б довелося 12 кілометрів іти пішки... Ні, коли йде дощ, краще все-таки їхати!

...А омила дощиком Пуща — навіть без своїх коронованих мешканців зубрів — виглядала по-справжньому величозно і урочиство.

Сергій ЛАЩЕНКО



«Працювати в Пущі престижно!» — вважає Денис

СТРУНИ ЛЕСИНОГО СЛОВА

Життя та творчість Лесі Українки тісно пов'язані з Кримом. Тут вона жила, лікувалася від тяжкої хвороби та написала унікальні твори: «Одержима», «Кримські спогади», «Іфігенія в Тавриді» та ін. У листі до матері Олени Пчілки поетеса ділиться своїми враженнями від перебування в такому чудовому куточку Криму, як Ялта: «...я чую, як весь мій організм на іншу гаму строїться під впливом цього повітря і моря...»

Нещодавно у музеї Лесі Українки (м. Ялта) серед студентів Коледжу Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського відбувся поетичний конкурс. Співробітниками музею була проведена цікава та змістовна екскурсія. Студенти нашого коледжу мали змогу побачити фотографії, листи, рукописи Лариси Петрівни Косач-Квітки, ознайомитися з експозиціями, які характеризують різні періоди життя Лесі Українки в Криму.

Після екскурсії було проведено конкурс читців поезії Лесі Українки. Кожен з конкурсанти намагався висловити своє сприй-



няття Лесиною словом. Кожен рядок вони ніби пропускали через себе. Особливо ліричними та мелодійними були вірші «Коли дивлюсь глибоко в любі очі» (виконавець — Катерина Солов'ян), «Сторонька рідна, коханий мій краю» (Юлія Купрюшина), «Зорі, очі весняної ночі» (Маргарита Топоркова).

Читання віршів Лесі Українки відбувалося під музичний акомпанемент студента І курсу спеціальності «Прикладна математика» Ілії Бучка. Він грав на тому самому роялі, на якому більше ніж століття тому акомпанувала поетеса. За підсумками конкурсу переможцями стали:

1 місце — З'арбійке Мусаєва (студентка І курсу

Коледжу ТНУ спеціальності «Організація туристичного обслуговування»);

2 місце — Катерина Солов'ян (студентка І курсу Коледжу ТНУ спеціальності «Обслуговування комп'ютерних систем і мереж»);

3 місце — Маргарита Топоркова (студентка І курсу Коледжу ТНУ спеціальності «Організація туристичного обслуговування»).

У кожного з учасників конкурсу залишилися незабутні та приємні враження. Поезію Лесі Українки треба не просто читати, а переосмислювати, знаходити в ній близькі тобі струни...

З'арбійке МУСАЄВА, студентка Коледжу Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського



З'арбійке Мусаєва

ПРЕМІЮ ІМЕНІ В'ЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА ОДЕРЖАВ МИРОСЛАВ МАМЧАК

Як повідомила «Телекритика», премію імені В'ячеслава Чорновола за кращу публіцистичну роботу в галузі журналістики присуджено науково-популярній книзі Мирослава Мамчака «Тарас Шевченко і флот». Таке рішення було прийняте на засіданні Комітету з премії імені В'ячеслава Чорновола 20 жовтня, повідомляє Державний комітет телебачення і радіомовлення.

Книга заслуженого журналіста України, екс-годового редактора ТРК «Бриз» українського флоту Мирослава Мамчака є першим в Україні комплексним журналістським дослідженням маловідомої сторінки біографії Тараса Шевченка під час його дворічної служби на засланні у складі Аральської морської експедиції. Разом з тим, праця висвітлює також морську тематику в художній і мистецькій творчості Кобзаря.

Лауреат премії отримає грошову винагороду у розмірі 5 тисяч гривень.

Загалом на здобуття премії в Держкомтелерадіо надійшло 79 творчих робіт, серед них — публікації в друкованих ЗМІ, теле- та радіо-роботи. Твори подали 27 авторів з 10 регіонів України.

Розгляд поданих робіт здійснював Комітет з премії імені В'ячеслава Чорновола, який очолює голова Держкомтелерадіо Олександр Курдінович. До складу комітету також входять представники Міністерства культури і туризму, Національної спілки журналістів, громадської організації «Всеукраїнський благодійний фонд «Журналістська ініціатива».

Нагадаємо, що премія імені В'ячеслава Чорновола започаткована постановою уряду

від 27 червня 2003 року і присуджується щорічно, починаючи з 2004 року.

На здобуття цієї відзнаки приймаються нові оригінальні публіцистичні твори у галузі інформаційної діяльності, що сприяють утвердженню історичної пам'яті народу, його національної свідомості та самобутності, спрямовані на державотворення і демократизацію українського суспільства. Твори мають бути опубліковані (оприлюднені) у завершеному вигляді протягом останніх трьох років.

* * *

«Кримська світлиця» приєднується до широким привітань нашому давньому автору й поборнику із державною відзнакою! Нових Вам, пане Мирославе, літературних (і преміальних!) здобутків на благо української справи!



ПРО ВИХОВАННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО СМАКУ В ДІТЕЙ

Керуючись законами неориторики, промовець ніколи не має вирішувати проблеми, які порушує у виступі, а лише давати певні пропозиції, що можуть бути прийняті чи відкинуті. Тому я не наполягаю на беззаперечній слухності своїх зауваг, а висловлюю, так би мовити, «польові дослідження» любові/нелюбви до читання творів української літератури.

Виховання літературного смаку — процес, який не має визначеної тривалості, бо загалом ідеться про навершення дітей до книги та про їхнє вміння відслідковувати зерно від куколю. Не відкидаючи такого чинника, як рекомендації батьків або педагогів і бібліотекарів, я все ж гадаю, що починається літературний смак від «смакування» мови. Тут ми стикаємося із суміжною проблемою: як навчати дітей мови?

Сучасна школа, як і школа нещодавнього радянського минулого, робить усе можливе, аби звести навчання рідній мові до формалізованого фонетичного, морфологічного та синтаксичного розбору, перебігши врожайним полем лексики та фразеології приблизно так, як біг пса через овес. На мою думку, саме лексичне й фразеологічне багатство мови, засвоєне через етимологічні коментарі (наприклад, чому кажуть «не виносити сміття з хати», «побити горщики» чи «позичати в Сірка очей» або чому ми називаємо крупу гречкою, а французі — сарацінкою, звідки походять слова «хліб», «гетьман», «ярмарок»), здатне розворушити притлумлену надлишком інформації дитячу спромому.

За двадцять років викладання мови на підготовчому відділенні я жодного разу не почула від молодих людей, котрі обрари собі фах редактора, що їм цікаво на уроках української мови. А якщо мову вони сприймають формально, то й будь-який написаний текст «пережовують» без смаку. Це треба прочитати й відповісти на оцінку...

Таким чином, поглиблене вивчення лексики, фразеології, словотворення як цілого процесу розширення лексичного поля — найперше завдання вчителя української мови.

І це лише один із чинників виховання у дитини «першопричини» літературного смаку.

Починаючи з першого класу, наші діти читають незграбні вірші абетки, неадаптовані оповідки повчального змісту тощо.

*Голуб перший гітарист,
А голубка — гармоніст.
Дружно грають вони вдвох,
Крутить вусики горох.*

Якщо ви скажете, що в цих рядках є зміст, через який дитина пізнає не тільки як пишеться літера «Г», а й поезію та навколишній світ, то на цьому нам доведеться припинити діалог.

*Добрий вечір, а я йду,
Сидить зайчик на сніжку.
І я його став питати,
Куди іти щедрувати?*

Ці самодіяльні віршички я випадково побачила в настільній книжці вчительки молодших класів. Певна річ, вона ними оперує на уроках.

Нині лише лінивий не продукує абетки, тому що це книги, які завжди будуть затребувані, але ніхто не хоче проаналізувати тексти.

Трапляються й зовсім макабричні ситуації, коли абетка переконуює дитину:

*Є у кішки кошеня,
Є в собачки цуценя,
Є в зозуленьки дубок,
А у мами є синок.*

Ми, дорослі люди, розуміємо: слово, словосполучення чи речення завжди має зміст, а дитина читає беззмістовні рядки, тому як вона полюбить те, що не має сенсу?

Отже, починаючи з абеток і текстів для позакласного читання, ми створюємо таку площину спілкування з поезією чи прозою, яка формує в дитини відчуття: усе, що доводиться читати на оцінку, — нецікаве.

У підручнику з української літератури для 4-го класу є розповідь про книгу та навіть її елементи. Чи є якась доцільність у тому, щоб малеча запам'ятала іншомовне слово «форзац» і знала, що це таке. Ну, хіба що згодом учитиметься в Академії друкарства.

Серед текстів для позакласного читан-



ня, виданих «Навчальною книгою — Богдан», є фрагмент із висліду Олександра Барвінського про українську мову, написаний, звісно, у стилі його часу (мова йменується письменною). От діти й вчаться зубрити, щоб дати правильну відповідь учителю, замість того, аби осягати мовні обшари. Вони сто разів скажуть формулу «мова — душа народу», але самі в ту душу й не зазирнуть. То чи виростуть із них читачі?

А потім настає час класичної літератури та літератури ХХ століття. Складається таке враження, що ми тільки поставили кілька ідеологічних стовпчиків (не стовпів!), та нічого не змінили в радянських підходах до викладання літератури. Ми не зважаємо, що класики творили для своїх дорослих сучасників, і намагаємося викликати в нинішніх школярів розуміння складних для них творів. Пригадує, як в одному з інтерв'ю Павло Загребельний обурювався звістці, що його історичні романи вивчають школярі: «То не для них я писав!»

Для глибокого аналізу часу немає, та й не ставила такої мети, але окремі статті й тексти особисто в мене викликають здивування. <...>

Михайло Коцюбинський «Intermezzo». Річ геніальна, та не вкладається у прокрустове ложе «митець і народ». Щоб інтерпретувати новелу, треба разом з автором пережити ті житейські колізії, навіть, я б сказала, тарапати, в яких опинився Михайло Михайлович. Виявилось, що він не мав грошей кудись поїхати на відпочинок, тому його й прихистив Чикаленко в порожньому маєтку. Окрім усього, це були важкі хитання чоловіка між обов'язком й останнім пізнім коханням, яке й тримало його в душі, і розривало його хворе серце.

Ця новела переповнена чуттєвістю, невтоленою жагою, а ми беремо лише вершок: залізну руку «города», селянина з його чорною бідною.

Школярі виходять з уроку змуджені — тут же немає стрімкого сюжету, розвитку дії.

А вишукані метафори про тишу, що залягла навкруги, про пісню жайворонка, кування зозулі — то для них порожні звуки, оскільки колись мову вони вивчали, доповідаючи вчителю правила.

Я розмовляла з педагогами, і вони говорили, що, відчуваючи глибину новели, не можуть захопити ними школярів. Авжеж, не можуть, бо школярі ще не мають того емоційного досвіду, який би допоміг їм перейнятися твором.

Тут можна згадати й унікально трагедійну геніальну новелу «Три зозулі з поклоном» Григора Тютюнника, адресовану дорослому читачеві, у чий біографії вже щось несправдилось. Але наші шістнадцятилітні діти до неї байдужі, бо їхня емоційна сфера поки що налаштована на іншу хвилю. <...>

А ось ця поезія звучить по-сучасному й називається «Слово»:

*Воно колись витало понад юрмами,
Його лякали нагаєм і тюрмами
За правди дзвін, за золоті ключі.
Пішли на нього підступом й тортурами,
Схопили й розстріляли учочі.
Вродливе слово із очима карими
Упало в попіл, і в важкій огні
Воскресло знов, не вїткою, не маревом,
А серцем стало.
Й випало мені.*

А ми волимо давати дітям не емоційне слово, а прості вивірені формули, щоб було всім усе зрозуміло. <...>

Оксана ДУМАНСЬКА, доцент кафедри видавничої справи і редагування Української академії друкарства

м. Львів
(Повний текст статті читайте у журналі «Дніпро» № 4/2011)

28 ЖОВТНЯ - 67-МА РІЧНИЦЯ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ ВІД ФАШИСТСЬКИХ ЗАГАРБНИКІВ

Нові покоління живуть під мирним небом, знаючи про війну лише з уроків історії та розповідей захисників Вітчизни, її визволителів. Усе далі і далі плін часу відносить трагічні події червня 1941 року, коли пролунали перші вибухи бомб і снарядів над нашою державою.

28 жовтня 1944 року Червона Армія завершила визволення України від окупаційних військ фашистської Німеччини, і пам'ять про ці дні не згасає. В цей день наш народ ушановує воїнів-переможців, вшановуючи пам'ять усіх

героїв, чия боротьба, самовіддана праця і героїзм сприяли визволенню України від нацистів.

Кабінет Міністрів України затвердив заходи щодо підготовки та відзначення 67-ї річниці визволення України від фашистських загарбників. Як зазначалося на засіданні Уряду, мета цього рішення — сприяти патріотичному вихованню молоді, єдності українського народу та увічненню подвигу ветеранів Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років.

Зокрема, передбачається проведення святкових концертів

і зборів, покладання квітів до меморіалів та пам'ятників, зустрічі керівників органів виконавчої влади та посадових осіб органів місцевого самоврядування з ветеранами війни, у тому числі особами, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, жертвами нацистських переслідувань та членами сімей загиблих.

Також у військових навчальних закладах відбудуться науково-практичні конференції та семінари, а у загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих та позашкільних навчальних закладах — тематичні уроки, лекції, бесіди.

ЛІТОПИСЕЦЬ СЛАВНИХ ПОДВИГІВ

Цими осінніми днями, коли Україна святкує День свого визволення від німецько-фашистських загарбників, разом зі своїми земляками — жителями міста Кам'янки Черкаської області відзначає і свій 85-й день народження підполковник у відставці, учасник бойових дій, інвалід Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр., ветеран педагогічної праці, колишній вчитель історії Федір Петрович Людний.

Ф. П. Людний народився в селі Русанівці Липоводлинського району Сумської області у 1926 році в селянській сім'ї. У 1933 р. під час голодомору померли його батьки, бабуся, дідуся і дві менших сестри.

У 1943 році, коли Федору не виповнилося ще й 17 років, він добровільно пішов на фронт. Учасник прориву ворожої оборони на Сандомирському плацдармі 12 січня 1945 р., а також прориву ворожої оборони на Одеському плацдармі, де його було поранено 8 лютого 1945 року.

Після війни закінчив Сумський педінститут, понад 50 років працював на ниві народної освіти, має вищу категорію і звання старшого вчителя. Нагороджений орденами Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ступеня і орденом «За мужність», а також багатьма медалями.

Тривалий час Федір Петрович Людний займається краєзнавством, пошуком героїв минулої війни. Результатом його наполегливої праці стало багато нарисів, опублікованих на сторінках періодичної преси, окремими виданнями виїшли книги «Шляхами відраження», «З мрії в майбутнє», «Шумить холодний ноябрьський ліс», «Черкащани в роки війни», «Кам'янське УЕГГ», «Дарунок бабусі», «Фронтними дорогами війни». Особливою увагою читачів заслуговець остання, «Фронтними дорогами війни», котра нещодавно виїшла друком у одному з видавництв міста Черкаси.

У передмові до книги голова правління Черкаської обласної організації Всеукраїнської спілки краєзнавців, кандидат історичних наук Василь Мельниченко зазначає: «У краєзнавчих дослідженнях останнього часу дедалі вагоміше місце посідає невичерпна тема Великої Вітчизняної війни і участі в ній наших земляків... Не применшуючи заслуг і слави видатних полководців і організаторів виробництва воєнного часу, погодьмося з тим, що головним героєм, ключовою дійовою особою війни була проста, звичайна людина, яка витримала найтяжчі випробування».

Саме про таких простих і щирих душею людей, чия мужність і жертвність у



роки війни здебільшого залишалася в тіні відомих історичних постатей і подій, йдеться у книзі «Фронтними дорогами війни» Федора Людного. В ній зібрано нариси, спогади та біографічні матеріали про життєвий шлях фронтівців, партизанів і підпільників — уродженців Кам'янського та інших районів Черкащини, багатьох з яких, на жаль, уже немає серед живих.

Радий нагоді висловити слова подяки автору книги — досвідченому педагогові й невтомному краєзнавцеві, ветерану війни Федору Петровичу Людному, який виконав велику за обсягом дослідницько-пошукову роботу, збираючи і опрацьовуючи матеріали про земляків-черкащан».

Приєднуємося до цих слів щирої подяки на адресу Ф. П. Людного, бо й справді, написати близько 150 (!) нарисів про відважних воїнів, тих, хто виніс на своїх плечах тягар Великої Вітчизняної війни, захищаючи рідну землю від лютого ворога, під силу лише людині працьовитій, окриленій бажанням розповісти про своїх фронтівців побратимів, людині, яка й сама долала з боями цей нелегкий фронтівський шлях до нашої Великої Перемоги.

Мені вельми приємно сказати добрі слова на адресу земляка-ветерана, бо він — мій колишній вчитель історії, який навчав нас, своїх учнів, бути справжніми патріотами своєї Вітчизни, шанувати тих, хто в дні фашистської навали грудьми став на захист рідної землі.

Здоровлячи Федора Петровича Людного з його високим ювілеєм — 85-річчям від дня народження, — зичимо йому доброго здоров'я і невтомної пошукової праці героїв минулої війни, нових творчих звершень. А читачам «Кримської світлиці» пропонуємо документальну розповідь Федора Людного про одного з учасників Керченського десанту в лютому 1943 року, колишнього моряка-чорноморця, уродженця міста Кам'янка Черкаської області, інваліда війни Григорія Пилиповича Лебеда.

Данило КОНОНЕНКО,
член Національної
спілки письменників
України

Про море Григорій Пилипович мріяв з дитинства. З великою радістю за комсомольською путівкою в 1937 році він поїхав до Севастополя і став юнгою морського училища. Легендарне місто справило велике враження, в ньому протягом трьох років юнак оволодів секретами бойової техніки і зброї.

Навчання завершено успішно, і матроса 1-го класу направили на Тихий океан — у дивізіон підводних човнів.

Тут Григорія Пилиповича і застала війна. Хоч у цьому регіоні воєнні дії велися не в таких масштабах, як на заході країни, та будні були тривожні, насичені різними провокаціями з боку імперіалістичної Японії. Постійно доводилося мати справу з сітками, виготовленими з манільського шпагату, капрону і дроту. Ці сітки японці розкидали по морю. Намотає корабель чи підводний човен її на гвинт і втрачає швидкість.

Не перелічити, скільки разів доводилося Григорію Пилиповичу пірнати у воду, добиратись до гвинта, щоб звільнити його з «полону». Добра фізична підготовка, тренування давали йому змогу перебувати під водою 1 хвилину 15 секунд. Понад 100 сіток знешкоджено було його дужими руками.

Не забути той день, коли довелось виходити йому через торпедний апарат з кисневим балоном, щоб допомогти своєму товаришеві по службі.

«Та трапилось непередбачене. Ледве встиг штовхнути через торпедний апарат товариша, як на човні пролунав сигнал тривоги. «Щ-304» стала набирати швидкість... Години півтори-дві довелося мені бути на буксирі човна», — розповідав Григорій Пилипович.

З кожним днем з фронту надходили дедалі тривожніші повідомлення. І тоді екіпаж човна попросився на фронт.

Повантажили човна на дві залізничні платформи і рушили з Владивостока до міста Єйськ, що на березі Азовського моря.

«26 днів були ми в дорозі. 22 лютого 1942 року, напередодні Дня Червоної Армії, — пригадавав Григорій Пилипович, — одержали бойове завдання».

І воно було виконане успішно: два ворожі кораблі з технікою і боеприпасами, а також самохідна баржа від влучних пострілів торпед пішли на дно Чорного моря.

Великою радістю світилися обличчя підводників. Це був гідний подарунок до свята 23 лютого».

За умілі і сміливі дії в цьому бою Григорія Пилиповича було нагороджено медаллю «За відвагу».

Безстрашно воював екіпаж на Чорному морі, запливаючи аж до самої Одеси.

«Не забути серпень 1942 року, коли біля Одеси ми потопили ворожий есмінець і дві самохідні баржі з боеприпасами».

У цей час фашистські війська рвалися на Кавказ, до Баку. Через Керченську протоку вони побудували міст на трасах, через який йшло постачання армії.

Троби вдень опускалися у воду, їх важко було помітити з повітря. Тоді було дано бойове завдання: торпедному катеру О-13, начиненому вибухівкою, піти на таран моста. Екіпаж у складі командира, рульового і моториста з честю виконав бойове завдання, але усі троє героїчно загинули.

Григорій Пилипович, буваючи в школах, розповідає учням, молоді, як їхній човен, що лежав на глибині

О 7 годині ранку налетіла ворожа авіація. Тут як тут і наші літаки. Загрався повітряний бій. Фріци не витримали і стали панічно скидати бомби й тікати. Та одна з них влучила прямо в катер...

«У той час, — пригадавав далі Григорій Пилипович, — відпочивало лише два матроси, решта були на бойовому посту... Коли я опритомнів після вибуху, побачив біля себе радиста Сашу».

— Гришо, тобі ногу відірвало... — Сашо, зроби що-небудь... — тільки й зміг сказати я і знову ніби провалився в безпам'ять.

Потім, як уві сні, почулися слова: «Бери ніж, переріж сухожилля...» І знову знепритомнів.

...Ледь відчутний дотик до обличчя. Повільно відкриваються повіки. Переді мною стоїть дівчинка років 6-7 і кричить:

«ТЬОТЮ НАДЮ, А ЦЕЙ ДЯДЯ ЖИВИЙ!»

40 метрів, був помічений ворожою авіацією і зазнав бомбового удару. Вийшли з ладу дизелі, частина акумуляторних батарей. Човен міг піднятися і зануритись у воду, але ходу не мав. Протягом 14 діб він витримав вороже бомбування. Та підводна печера під скелею, довжина якої 65 м, ширина 40 м, товщина шару води 25 м, врятувала їх від загибелі.

З кожним днем становище ускладнювалось, не вистачало кисню. Тоді командир човна капітан II рангу Петро Олександрович Лутовинов вдався до хитрості: дав команду випустити масло, ганчірки через торпедний апарат, імітуючи, що човен розбито.

Ворог припинив скидати глибинні бомби, підводники викинули буй для зв'язку. Сигнали було прийнято.

Наші літаки, торпедні катери атакували ворожі плавальні засоби, і човен зміг піднятися на поверхню.

Два торпедні катери взяли його на буксир і привели в порт.

«Комісія встановила, що човен потребує капітального ремонту. В цей час до Єйська прибули бронекатери з Астрахані. І частину нашого екіпажу послали отримати бронекатер».

23 лютого 1943 року нам довелося підтримувати висадку десанту в Керчі. Необхідно було увійти в бухту і знищити два ворожих катери та дві батареї. Цієї ж ночі катер, перебуваючи в 200 метрах від берега, вів вогонь на знищення вогневих точок і живої сили ворога. А з гори Митридат з далекогобійних гармат противник обстрілював море. Один із снарядів влучив у катер, зробив пробоїну і вивів з ладу лівий двигун.

Пролунала команда: «Розмінувати!» Коли червонофлотці кинулись у машинний відсік, то біля акумуляторних батарей побачили двох матросів, які були поранені, поруч лежали тіла трьох убитих.

Спробували завести уцілілий правий двигун. У цей час поширився ідкий етиловий газ, і старшина мотористів заснув вічним сном.

Ми відчували в той момент, чи то нам здалося, — продовжував Григорій Пилипович, — що десь працює годинниковий механізм і ось-ось станеться вибух. Декілька разів довелося мені пірнати під воду, обмачувати снаряд, який заклинило у лівому двигуні.

Ломиком і підважив його і виявив, що на ньому відсутній спрямовуючий поясик і капсула. Так, це була болванка. Спільними зусиллями ми виштовхнули її в дірку за борт.

Катер потихеньку відплив. Нам вдалося, як ми дізналися пізніше, пройти три мінних поля (а було це вночі)».



«ТЬОТЮ НАДЮ, ЦЕЙ ДЯДЯ ЖИВИЙ!»

Важко сказати, що було б зі мною, якби поривом вітру не зірвало з лица безкозирку, стрічку якої я затиснув у зубах...

Лежав то Григорій Пилипович серед убитих. І знову забуття...

Прийшов до пам'яті після операції. «Поверненню до життя зобов'язаний лікарю Надії Хрульовій, виходила вона мене, як свого сина. А її рідний син загинув на цьому ж катері в той самий день».

Напружена боротьба за життя тривала 14 місяців у госпіталях Тамані, Геленджика, Сочі, а потім і в Тбілісі. 12 операцій одну за одною довелося пережити.

Свою ліву ногу Григорію Пилиповичу довелося відстоювати зі зброєю в руках... Категоричне хірургове: «Ампутувати і ліву ногу» породило не менш категоричний протест мужнього воїна.

...Минули роки. Якимось викликали Григорія Пилиповича до Кам'янського райвійськкомату Черкаської області, щоб вручити нагороду. Підходить до нього дужий, атлетичного складу незнайомий чоловік.

— Чи не на Чорному морі втратив ногу?

— Там... — Так як ж тебе з катера на берег виносив...

Так зустрівся Григорій Пилипович зі Степаном Петровичем Висоцьким із села Юрчики.

За традицією, кожного року в день Великої Перемоги, одягнувши матроську блузу і безкозирку, Григорій Пилипович Лебідь піднімає 100 грамів фронтівців за світлу пам'ять про полеглих побратимів...

Федір ЛЮДНИЙ,
підполковник у відставці,
інвалід Великої
Вітчизняної війни
м. Кам'янка на Черкащині



«І Я ТОДІ ВИРІШИВ: ПІДУ ДО МОРГУНА!»

Хочу подякувати редакції за публікацію уривків з книги Федора Трохимовича Моргуна «Сталінсько-гітлерівський геноцид українського народу». І як міг російський прем'єр Путін таке заявити, що Росія перемогла б у Великій Вітчизняній війні без України?! Ця публікація і взагалі вся книга Федора Моргуна, в якій доказується, що українці мільйонами жертв відвернули гітлерівців від Москви, є достойною відповіддю на такі заяви.



маленькою донечкою прийїхав провідати сина, який тут служив. Після тих відвідин нам не було де подітися — ні в який готель нас не брали. Що робити: осінь, темніє, дитина голодна й холодна. І тут на очі мені трапився обком — і я тоді відчайдушно вирішив: піду до Моргуна!

Про те, як пояснював я у приймальні, що зайшов сюди, до першої особи області, як колишній цілинник до цілинника — то ціле оповідання написати можна. Закінчилося все тим, що ми з донькою переночували у готелі з усіма, як говориться, зручностями. От що значить — залишатися людиною, де б ти не був, яку би високу посаду не обіймав.

Може, то буде трохи нескромно, але надсилаю вам свої фотографії з цілини, де я працював механізатором — і навіть медаль заробив! З Федором Трохимовичем мені сфотографуватися не вдалося, але думаю, що читачі й так мені повірять.

Борис Трохимович ГНАТЮК,
голова ради ветеранів при Укромненській сільській раді Сімферопольського району



Я маю тепер цю книгу — публікація у «Світлиці» підштовхнула мене до того, що такі книги мають бути у хаті кожного українця. Скільки пам'ятників було встановлено Сталіну — за те, що під його керівництвом мільйони людей нищилися і до війни, і під час неї, і після? За його згоди і йому на угоду розстрілювалися делегати партійних з'їзів, командири Червоної армії, мільйони людей заганялися в концтабори. І от уже за незалежної України задумали встановити пам'ятник цьому тирану і в Криму?! Тому, мабуть, і з'явилася на світ ця книга про геноцид Сталіна-Гітлера — як протест і попередження усім людям, що пора схаменутися і перестати піднімати на п'єдестал це злодійство!

Федір Трохимович Моргун не міг у цій ситуації змовчати, бо я знав його як прекрасну СПРАВЖНЮ людину ще з 50-х років минулого століття. Так, наші шляхи якось пересіклися, коли він був керівником різних рангів у Кочетавській області Казахстану, а я працював механізатором на цілинних землях. Він уболівав за те, що робилося з цією землею, лихо було велике, бо розорана земля розносилася вітром і пилює бурі були такими, що удень сонце світило, як місяць. Тоді і появилася на світ безвідвальний спосіб обробки ґрунтів Моргуна, стерня залишалася на полі і утримувала землю від ерозії.

А вдруге наші шляхи перетнулися вже у Полтаві, де Федір Трохимович був керівником області, а я з

Шановна редакціє, не відлучай моєї творчості від «Світлички», я з нею жив і живу від самого початку, і надзвичайно радію її відродженню. Пошли, Боже, не знати більше такої шарпантини вам, мужнім і стійким, непереможеним.

Надсилаю вам слово про Друга, однокласника, чесну і велику Людину, справжнього Лицаря нашого часу — Дудника Олексія Олексійовича.

Чудовий поет, самородок, двадцять збірок залишив, 2010 року видав 1-й том «Вибрані поезії», на підході 2-й. Старанням старших доньок, як і перший — обсягом на 500 сторінок — все своїм коштом. Дуже гарне переднє слово до 1-го тому Миколи Архиповича Шудри, члена СП України, лауреата премії Т. Г. Шевченка.

«Кримська світлиця» влітку 2000 року публікувала його «Оду велосипеду». За фахом — сільський

фельдшер-акушер із с. Паніванівка Полтавської області. Пом'янімо його у «Світличці»...

**Щиро ваш —
Микола Іванович
МЕТАШОП,**

м. Старий Крим

ПАМ'ЯТІ ДРУГА

У небуття пішов мій друг...
Яка утрата. Вибух бомби...
Зріднив нас древній

Кременчук,
Долали з ним ми катакомби.
У нас одна життя тропа,
І доля майже однакова,
Була на ласку геть скупа,
Та надихала мудрість слова.
Ми побратимами були,
Ми побратимами лишилися.
Зі злом у бій ми разом йшли,
Нарузі зроду не корилися.
Шевченка мали за візирець,
Його всотали заповіти,
Він є для нас свяятий отець,

А ми його кохали діти.
Дороговказ його один —
Щоб поріднились батько й син,
У злагоді віки жили.
І не роз'єднані були.
Хай Бог пошле удач суцвіття,
Здоров'я, щастя, довголіття —
Усім прихильникам твоїм,
Як і добродіям моїм.
Благословить хай Бог усіх,
Добра жадати — то не гріх.
У віхоли й завії днів,
Щоб кожен другом стать зумів.
Людина чужна, співчутлива,
Не оминав крутих яруг.
І не було у тому дива,
Що всяк страждальник —
Йому друг.

За те його прославив щиро
Розчулений простий земляк,
Як відчайдушного кумира,
На ймення горде — наш Козак!
Віншує славна Полтавщина
Тебе, мій любий побратиме,
Тебе, як сина, Україна
Навік залишить молодим.

ПРОШУ СЛОВА!

ДО ЧОГО АПЕЛЮЮТЬ НОВІТНІ ЧОРНОСОТЕНЦІ

Важкі й незрозумілі часи прийшли на нашу землю. Не маю тут на увазі економічні негаразди, бо аж надто ми піклуємося про власну ситість, забуваючи, що на голодний шлунок краще думати. Але хто в наш час думає, мислить? Чи можна назвати думкою людини те, що спрямоване на пошук лише власного добробуту або, тим гірше, влади й вседозволеності. Де поділася шляхетність думки, на яку завжди багата була Україна? Питання риторичне, і відповідь, може, дадуть наші нащадки, зараз же потрібно вирішувати те, що нам під силу. Тож хочеться порушити питання, яке пов'язане із сонячним, проте зовсім не безжурним краєм — Одещиною. Цей сонячний степовий приморський край уже на початку XX ст. став одним із кількох на території України оплотів крайньої форми російського націоналізму і монархізму — чорносотенства. Та через століття, незважаючи на те, що самі росіяни відмовилися від своїх священних ідолів — самодержав'я й православ'я, в Одесі починається все більший розквіт цього паразитичного і відсталого руху.

На останніх президентських, парламентських і виборчих до місцевих рад найбільш одеських громадян виявили себе прибічниками сучасної провладної партії. Наслідком цього є теперішній розмах так званого «громадсько-політичного організації», які є не просто скептично налаштованими щодо України, а навіть відкрито виголошують антидержавні гасла. Вже кілька прикладів діяльності може привести до розуміння всієї ворожості дій з боку цих зрадників і «печерних політиканів». Найяскравішим проявом є діяльність партії «Родина» (в Одесі хтось вживав до неї назву Родина, та представники цієї російської пропагандистської кліки дуже ображалися), яка мала певні проблеми під час постпомаранчової епохи і зараз набирає все більшої потуги. Маючи кілька телевізійних каналів, обмежені фінансові ресурси — матеріальна база керівництва формувалася в 90-х роках, мабуть, не варто нагадувати, хто тоді «виходив у люди» — це угруповання разом із всілякими масовими істериками постійно висуває антиукраїнські й антидержавні гасла. Серед них: вихваляння тим, що вони єдині в Україні підтримують сепаратистські вимоги русинів у Західній Україні, постійне кривління і виказування власної нібито думки (!) стосовно української мови, культури, звичаїв, а також цілодобове, нескінченне блюзнірство і заповідання перед будь-якою ідеєю чи думкою, що пролунала з Росії. Якщо хтось спробує послухати маячню, яка лунає з їхніх вуст, то почує приблизно так: «...головна загроза для життя і благоустрою одеситів — це банди фашистів-націоналістів, які нібито поширилися в місті; їхнє процвітання призведе до відновлення фашистської загрози, яку поборили наші предки-герої...» Це лише одна думка, яка може наштовхнути несебидомої людину до катастрофічних висновків. Але той, хто хоча б трохи бував в Одесі, добре розуміє, які сили там насправді тяжіють до устрою фашистської організації... Ці чорносотенці зовсім не відповідають політичному спрямуванню лівого толку, що постійно декларують, прославляючи федеративну, радянську і царську ще Росію. Постійне наголосження на статусі Одеси як міста-героя теж виходить за всі межі дозволеного, адже складається враження, що війна закінчилася не дві третини століття тому, а десь у позаминулому році. Причому, переказують факти, прикрашені ідеологією та міфами пілстолітньої давності, незважаючи на істориків. Окрім того, ці представники п'ятої колони використовують собі на користь ще одну безглузду тенденцію, яка вже досить давно прижилася в Одесі. Йдеться про патріотизм, почуття любові до малої батьківщини, що само собою не становить жодної шкоди для держави, якщо місто вважається частиною цієї держави. Або з пропагуванням ідеї колишньої «величчя і могутності» міста за часів російської імперії. Збільшити населення, на жаль, дуже добре купується на примарну можливість повернення цих гараздів...

Ігор СТЕРНИЧИЙ
м. Одеса



ШАНОВНІ «СВІТЛИЧАНІ!»
Просимо вас посприяти у налагодженні інформаційно-популярних осередків «Кримської світлиці» у Криму й усій Україні. Відгукніться, хто міг би допомогти в організації передплати і поширення газети на місцях, хто став би її позаштатним громадським кореспондентом і розповсюджувачем. Допоможіть українському просвітницькому друкованому Слово утвердитися в інформаційному просторі всієї держави і Криму зокрема!
Телефонуйте: (0652) 51-13-24,
(050) 957-84-40

НА 2012 РІК «КРИМСЬКУ СВІТЛИЦЮ» ВЖЕ МОЖНА ПЕРЕДПЛАТИТИ НА ПОШТІ!

Газета вже є в каталозі передплатних видань України. Її індекс — 90269. Вартість передплати на 1 місяць — 8 грн. 01 коп., на три — 24 грн. 03 коп., на півроку — 48 грн. 06 коп.

Закликаємо читачів — давніх і нових — підтримати свою газету й передплатити «Кримську світлицю» не лише для себе! Зробіть подарунок своїй школі, бібліотечі, рідним, знайомим: чим більше у нас буде шанувальників, тим надійніше у газети майбутнє і менше шансів на повторення тих негараздів, які довелося пережити редакції разом з читачами за останні півтора року.

Тим передплатникам, які з відомих причин не змогли отримувати газету у 2010 році, «Кримська світлиця» — в рахунок погашення боргу — до кінця поточного року надходить поштою. Через порушені договірні стосунки придбати «Світлицю» в кіосках «Союздруку» поки що не можна, тому краще оформити передплату: на 2012 рік це можна зробити на пошті (публікуємо передплатний абонемент), до кінця поточного року — через бухгалтерію Газетно-журнального видавництва.

З усіх питань стосовно передплати звертайтеся за адресою:

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України», Ірина Сидоренко.

Тел./факс: (044) 498-23-64

електронна пошта — sydorenko.iryna@gmail.com

Поточні номери газети можна отримати також і в редакції.

Конт. телефони: (0652) 51-13-24, 51-13-25

ф. П-1

Державний комітет зв'язку та інформатизації України

АБОНЕМЕНТ

На газету 90269

На журнал 90269

«Кримська світлиця»

(найменування видання)

Кількість комплектів

на 200 __ рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Куди (поштовий індекс) (адреса)

Кому (прізвище, ініціали)

ДОСТАВНА КАРТКА-ДОРУЧЕННЯ

На газету 90269

На журнал 90269

«Кримська світлиця»

(найменування видання)

Вартість передплати _____ грн. ____ коп.

Кількість комплектів _____

Вартість переадресування _____ грн. ____ коп.

на 200 __ рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

поштовий індекс _____ місто село _____

код вулиці _____ область _____

буд. _____ кв. _____ район _____

вулиця _____

прізвище, ініціали _____

НЕ МАЄМО ПРАВА ЗАБУТИ!

Письменник Віктор Жадько відомий, перш за все, як некрополезнавець: на його творчому рахунку такі видання, як «Байковий некрополь», «Український некрополь», «У пам'яті Києва: некрополь столичних письменників», «Некрополь на Байковій горі», а нещодавно в газеті «День» видрукувана велика стаття «Український некрополь в Ніцці». Сьогодні письменник працює над укладанням «Всесвітньої української енциклопедії некрополезнавства». Ми попросили автора розповісти про відомих українців, наш національний цвіт, що розкиданий по всьому світу.

(Продовження.
Поч. у № 25-26,
27-29)

Із завершенням Другої світової війни розпочалася нова хвиля української еміграції до Франції й, зокрема, до Парижа. У цей період гостиним для співвітчизників став Сарсель — невеличке містечко біля столиці, куди свого часу переведено Наукове Товариство імені Тараса Шевченка. Привабливому місту присвячував поезії Є. Маланюк.

У Сарселі працювала плеяда визначних українських науковців, які тут і поховані: Володимир Кубійович (1900-1985) — географ і демограф із Лемківщини, з 1952 року — голова Наукового Товариства імені Т. Шевченка в Європі, редактор відомої «Енциклопедії українознавства»; Зенон Кузеля (1882-1952) — професор Українського вільного університету, етнограф, мовознавець, бібліограф; Олександр Кульчицький (1895-1980) — професор Українського вільного університету, відомий психолог; Дмитро Піснячевський (1889-1966) — економіст, кооператор та громадський діяч із Поділля; Микола Капуста (1883-1961) — кооперативний та громадський діяч, отець Іван Яцків (1883-1957), Володимир Янів (1908-1991) — ректор Українського вільного університету (1968-1986), вчений, психолог, соціолог, поет зі Львова, автор збірок «Сонце і грати», «Листопадові фрагменти» (1941), «Шляхи!», «Життя» (1975), монографії «Нариси до історії української етнопсихології»; співтворець української держави у часи Визвольної змагання, історик, професор

УВУ Олександр Шульгін (1889-1960). Пам'ятник Василю Порику, Герою Радянського Союзу, знаходиться в м. Енен-Льетар (департамент Па-де-Кале). Останнім притулком стала французька земля і для Варвари Василівни Капніст (у дівочтві — Репніна; 1841 — після 1918), дружини нащадка відомого поета В. Капніста (1757-1823) — Василя Олексійовича (1838-1910) — колекціонера, хранителя рідних реліквій. Мешкали Капністи в селі Михайлівці Лебединського повіту, яке перейшло у спадок з боку жіночої лінії роду Павла Полуботка. Варвара Капніст зацікавилася народним художнім промыслом. Вона першою використала скатертини, що їх виготовляли місцеві ткалі, для пошиття надзвичайно ошатного літнього вбрання жінок. У липні-серпні 1918 року відбувся у Лебедині перший місцевий показ української старовини. На ньому було висвітлено історію українського мистецтва на основі багатющої збірки вишивок, килимів, портретів із зібраного В. В. Капніст.

У французькому місті Ніцца покоїться прах відомої українки, колекціонера, знавця мистецтва та етнографії Наталії Леонідівни Шабельської (1841-1904). Її родина мешкала в селі Чупахівці, нині Охтирського району Сумської області, де Наталія мала майстерню з вишивки та виготовлення мережив. За кілька десятиліть збила унікальну колекцію. Перша її виставка відбулася під час VIII Археологічного з'їзду в Москві (1890), друга — в Петербурзі (1892). На них було показано до 4000 предметів із відділів укра-

їнського мистецтва: шитво нитками й шовком, вишивки золотом і сріблом, старовинні тканини, жіноче вбрання та головні убори, різьблення на дереві та кістці, золоті та срібні жіночі оздобы, українські серезки, гудзики, намисто, пряжа. Її зібрання бачили в Чикаго (1893), Антверпені (1894), Нижньому Новгороді (1896), у Парижі — кутючок «Теремок» (1900). Після смерті Н. Л. Шабельської частину створеної нею колекції було придбано Етнографічним відділом Російського музею в Петербурзі (1906), решта потрапила за кордон і з 1930-х років зберігається у музеях Клівленда, Бостона, Брукліна, США.

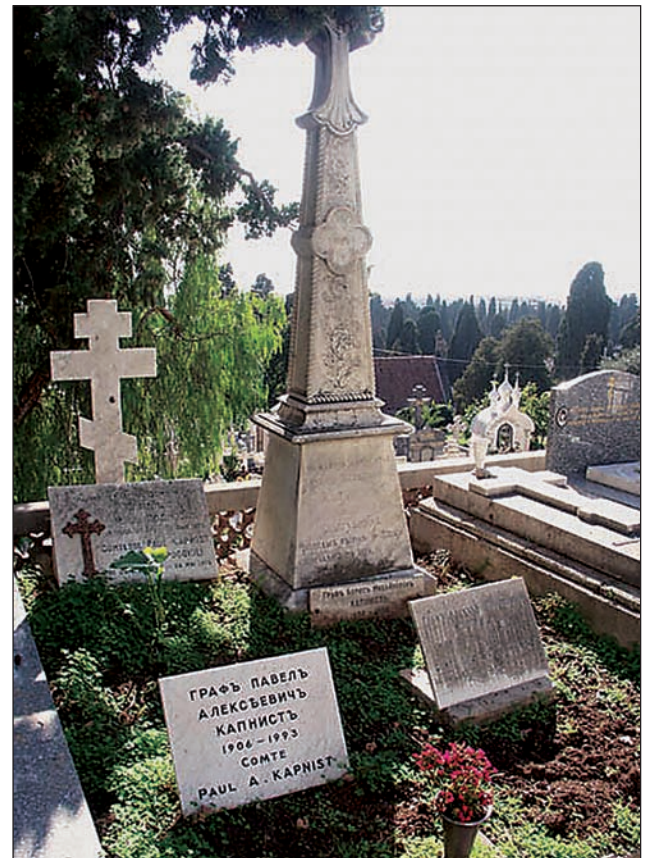
На православному кладовищі Ніцци «Кокад» похований і мій земляк-черкашанин, відомий кінематографіст Євген Слабченко (Ежен Деслав; 1899, с. Таганча, нині Канівського району), який стояв біля витоків світового кіноавангарду. У Франції похована й Наталія Михайлівна Давидова (у дівочтві — Гудим-Левкович; 1875-1933)

У 70 кілометрах від Парижа на відомому православному кладовищі в Сент-Женев'єв-де-буа знаходиться могила видатного танцювальника і хореографа українця Сержа Лифаря.

Скільки їх, відомих і невідомих українців, забрала земля чужини... Пам'ятаймо всіх!

Ще під час Першої світової війни багато українців згуртувалося у Берліні навколо Союзу Визволення України, а в 1918-1921 роках тут же своє нелегке завдання виконувало Українське посольство. З 1921 року чимало українських студентів поповнили берлінські університети та вищі школи. Між двома світовими війнами Берлін став притулком й української політичної еміграції. На цей час тут діяло два політичні осередки: провід гетьманського руху на чолі з гетьманом Павлом Скоропадським, який жив тут до початку 1945 року і група, пов'язана з УВО, що згодом влилася до ОУН.

У Берліні виходило чимало українських газет —



Ніцца (Франція). Поховання Капністів

товського. На ньому ще видніється напис: «Полковник УПА Дмитро Вітовський. Держ. Військ. Секретар ЗУНР. 6.11.1887. Четар УПА Юліан Чучман. Ад'ютант. 2.4.1895. Погибши 4.8.1919 героїською смертю за Волю України. В. І. П.».

На цвинтарі німецького містечка Новий Ульм знайшов вічний спочинок і видатний український письменник (автор романів «Тигролови», «Сад Гетсиманський», «Огненне коло»), журналіст, редактор, маляр та громадсько-політичний діяч Іван Павлович Багрянний (1907-1963), на пам'ятнику роботи скульптора Лео Молодожанина викарбувано слова з його збірки поезій «Золотий бумеранг»:

«Ми є. Були. І будем ми! Й Вітчизна наша з нами».

А в серпні 2004 року на 84 році життя пішла у вічність Галина Єлеазарівна Багряна (Тригуб) — дружина письменника, яку поховали поруч з чоловіком. Народилася Галина Єлеазарівна 21 лютого 1921 року в містечку Здолбунці Рівненської області. Наприкінці Великої Вітчизняної війни опинилася на чужині, а 1947 року стала дружиною І. Багряного. Усе життя вона допомагала чоловікові, була йому Музою, це їй адресовані зворушливі рядки, написані Іваном Павловичем на титулі роману «Людина біжить над прірвою»: «Мой любий дружини Галині Багрянній, уродженій Тригуб, — єдиний мій опорі в цій страшній людській пустелі присвячую й навкі цю книгу дарую».

Вірно і самовіддано зберігала Галина Єлеазарівна творчу спадщину письменника, а коли Україна, як і заповідав Іван Багрянний, виборолла державну незалежність, передала цю спадщину нащадкам-землякам...

Боже, а скільки ще українських синів і доньок спочивають у німецькій землі! А скільки могил уже заросли травою, зникли!

Після закінчення Другої світової війни у Німеччині опинилося декілька сотень тисяч українців. Більшовицька навала окупувала всі

українські землі, значну частину території середньоевропейських держав. Навколо панував терор. На початку 1946 року в трьох зонах Західної Німеччини перебувало 178000 українців, які відмовилися повертатися на окуповані комуністами території України. Це була нова хвиля української політичної еміграції.

Із таборів в американській зоні у Баварії — Карлсфельд, Варнер-Касерне у Мюнхені, Гангофер-Зюдлінг у Регенсбурзі, Соме-Касерне в Авгсбурзі та інших і виник найбільший центр української еміграції в повоєнній Німеччині — у Мюнхені та його околицях. Багато з них уже померли і знайшли вічний спочинок у німецькій землі, а поховання загубилися...

Не стало могили й Володимира Доленка (1889-1971) — відомого громадсько-політичного та церковного діяча, організатора та лідера Української селянської партії, члена Укрази, першого голови УНДС. Уже давно немає на цьому кладовищі й могил знаних українців: Михайла Дурдели — редактора «Українських вістей» і Масенка (близького приятеля сина антрополога Ф. Вовка — Юрія), автора книжки «Мара комунізму»; полковника Юрія Гергеля, Івана Матюшенка — діяча соборноправної УАПЦ; військового та політичного діяча, начальника контррозвідки при штабі Дійової Армії УНР, згодом начальника охорони головного отамана Симона Петлюри, полковника Миколи Чеботаріва (1884-1972); ні хреста, ні могили Петра Волкановича, за підручником церковнослов'янської мови якого навчалося не одне покоління емігрантської інтелігенції...

А на цвинтарі містечка Дормштадт нещодавно зникла могила славнозвісного історика та археолога, професора Наталії Полонської-Василенко (1884-1973) — автора близько 200 наукових праць з історії та археології, зокрема, відомої двотомної «Історії України».

(Закінчення в наступному номері).



Новий Ульм (Німеччина). Могила Івана Багряного

художник, колекціонер, організатор художнього промыслу в Україні, перший голова Київського кустарного товариства. Художню освіту здобула в Києві. Вийшла заміж за князя Дмитра Львовича Давидова (1870-1929), онука декабриста з Кам'янки на Київщині. На початку 1900 року Наталія Михайлівна заснувала майстерню у селі Вербіва Кам'янського повіту Київської губернії, що налічувала близько 30 вишивальниць. Уперше виробы українських майстринь було показано на І Південноруській виставці прикладного мистецтва й кустарних виробів (1906). 1909 року в Києві відбулася друга така сама кустарна виставка, і знову експертна комісія відзначила майстрів із Вербівки за виробы з характерним українським стилем, а Н. Давидова здобула тут срібну медаль. 1918 року Наталія Михайлівна заснувала в Києві майстерню з виготовлення українських іграшок. Варто також зазначити, що ця надзвичайно талановита, всебічно обдарована українська жінка підтримувала дружні стосунки й листувалася з польським композитором Каролем Шимановським (1882-1937), який присвятив Наталії Другу сонату для фортепіано (opus 21).



Ніцца. Капличка відомої українки, колекціонера, знавця мистецтва та етнографії Наталії Леонідівни Шабельської (1841-1904)



ДЖЕРЕЛЬЦЕ

П'ЯТНИЦЯ ТАБЕЛА В "КРИМСЬКІЙ СВЯТЛЮЦІ"

Любі «джерельця», татусі й матусі, дідусі й бабусі, вчителі, вихователі! Доля єдиної кримської україномовної дитячої газети, якій наступного року виповнюється вже 13 (!) літ, також і у ваших руках! Чекаємо на ваші вірші, оповідання, цікаві розповіді про канікули, літо, друзів, школу, родину — давайте разом наповнимо русло вашого «Джерельця» чистою водицею рідної мови!

КЛИЧНО ЛУНАЛИ В МІЖГІР'І ТРЕМБІТИ — З КРИМУ НА СВЯТО ПРИЇХАЛИ ДІТИ!

Сюди з'їхалося понад 1000 гостей з різних куточків (12 областей) нашої України, у тому числі з країн далекого та близького зарубіжжя (Гана, Нігерія, США, Росія, Франція, Ізраїль, Польща). Мешканці навколишніх сіл та й, зрештою, трьох областей — Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, що межують з Міжгірщиною, довідалися з повідомлень преси, радіо і телебачення. Тож прийшли сюди дорослі та малі за покликом серця на Міжнародний юнацький фестиваль «Рекітське сузір'я-2011». Наша кримська делегація складалась з 12 осіб. Зустрі-



чали нас хлібом-сіллю, музикою (троїсті музики). У перший день приїзду запросили до ідальні повечеряти. Приготували для нас національну закарпатську страву — кукурудзяну кашу з чорницями і пригощали чаєм, настояним на місцевих карпатських травах. У перший день відбулось урочисте відкриття фестивалю (8-го за ліком). Залунали трембіти, скликаючи всіх учасників і гостей, місцевих жителів на свято. Всіх присутніх, а особливо творчу юнь, привітали керівники району, області. Перед глядачами виступали також художні колективи Закарпатської області. А після обіду розпочалася конкурсна програма. Ми виступали за жеребкуванням першими. Загальна назва нашої композиції — «Ми — квіти кримські українського віночка», яку підготували до 5-річчя нашого осередку МАЛІЖ. Привітали всіх учасників словами від нашого краю: «Рекітське сузір'я-2011» гучно й радо вітає край садів і винограду (делегатія АР Крим)».

Цього року ми ознайомили глядачів і юних літераторів та журналістів з караїмською культурою. Пошили відповідні костюми, склали вірші, вивчили танці. У поетичній формі це звучало чудово. Пригостили членів журі стравою караїмів сталклак. Караїми — одна з найменшчисельніших меншин кримського півострова й України, а караїмські пиріжки — гордість караїмської кухні. Порадували усіх присутніх їхнім танцем «Хайтарма». За 5 років ми представляли різні меншини нашого багатонаціонального півострова (кримські татари, греки, кримчаки, поляки, караїми). На нинішньому фестивалі Ельзара Аметова (закінчила 7-й клас) виконала кримськотатарський танок «Тим-тим», що в перекладі українською означає «Випробування долі». А закінчили ми свій виступ композицією з українського віночка, в якій були вплетені різнокольорові квіти, що символізували народи Криму. Марія Кльован прочитала вірш «Ми — кримські квіти з українського віночка». І закінчили виступ танком «Дружби народів», який ма-

ліжани виконували в національних костюмах народів Криму: кримськотатарському, українському, польському, грецькому, караїмському, кримчацькому. Після нас виступило ще 13 колективів маліжан із різних регіонів України. Компетентному журі на чолі з М. І. Войтик (з Одещини) дуже сподобалась наша композиція (яскравістю костюмів, оригінальністю атрибутики, актуальністю тематики, багатожанровістю, логічною цілісністю, чітким виконанням, умінням триматися на сцені, декламацією власних віршів). Усе це було оцінено журі і ми посіли перше місце у номінації «Сценічне мистецтво» (літературно-музична композиція). Наш колектив нагороджено дипломом, а кожен учасник отримав подарунок. Після виступу на фестивалі ми побували з екскурсіями на станції Воловець, відвідали старовинне село Колочава Міжгірського району, яке славиться тим, що в ньому 10 музеїв і близько 50 пам'ятних місць. Ми ознайомилися з експозиціями музеїв «Давне село», «Давня школа» та чеської етнографії, а також з етнографічним музеєм професійно-технічного ліцею в с. Міжгір'я, де зупинялася наша делегація. Усім дуже сподобались фестиваль, люди і природа Карпат. А ще у нас з'явилися нові друзі: діти подружилися з Вільямом Ламптеєм з Гани і Ліндою Бенжамін та Віктором Бицико з Ні-

герії. Ну а на зворотному шляху нам знову пошастило погуляти по стародавньому Львову, помилуватися його архітектурою і фонтанами, послухати оперу в театрі. Ми дуже вдячні усім, хто допоміг нам здійснити цю творчу поїздку, — Сонячнодолинському голові І. Г. Степикову, директору школи Т. Є. Глушецькій, начальнику відділу у справах сім'ї, молоді та спорту міськвиконкому А. А. Смолову. Будемо чекати і готуватися, щоб дитячий форум у Міжгір'ї зустрів нас знову. **Ніна Павлівна ОСТРЕЙКО, керівник первинної організації МАЛІЖ Сонячнодолинської школи, вчителька української мови та літератури (Продовження на стор. 14)**



ДОБРИДЕНЬ, КАРПАТИ! ЗОЛОТА ПОРА... ВАМ ЗА ГОСТИННІСТЬ ДЯКУЄ КРИМСЬКА ДІТВОРА!

Пропонуємо фрагменти виступу маліжан (МА-ЛІЖ розшифровується як Мала академія літератури і журналістики) Солянчодолинської загальноосвітньої школи м. Судака АР Крим у номінації «Сценічне мистецтво», літо 2011 року, селище Міжгір'я, Карпати.

Доброго дня, шановні друзі, організатори «Рекітського сузір'я-2011», письменники і журналісти, митці фото і малюнка, наші юні колеги маліжани і гості фестивалю.

КАТРУСЯ: Ми — караїми. Низький вам уклін від жителів Сонячної Долини, квітучого кримського куточка нашої України!

Звучить вірш Ельзари Аметової, учениці 7-го класу «Ет айяклак»:
Гордість кухні караїмської
Золотистий ет айяклак —
Соковитий, ніжний,
Ароматний, пишний.
Брат він рідний
Чебурекам —
Наче в півня гребінець.
Хрумкотливий молодець!

Звучить вірш Сакіне Асанової (7-й клас) «Привіт, Фестивалю!»
Привіт! Привіт! Привіт
Талантам України!
Вітає восьмий фестиваль
Сонячна Долина!
Досвідченим митцям усім
І юності країни —
Всім маліжанам
Шле привіт
Сонячна Долина!
Хай сонце зігрива серця,
Сіяє над країною!
«Сузір'ю» шле привіт
палкий
Сонячна Долина!

ГЛІБ: Усе, що ми сьогодні покажемо, це власна творчість маліжан під мудрим керівництвом почесних членів, а також батьків нашого осередку, якому в червні цього року виповнилося 5 років.

МАРІЙКА: Кримська земля багатонаціональна. Ми ходимо одне до одного в гості, черпаємо нове з різних культур, звичаїв, обрядів.

КАТРУСЯ: І сьогодні нам не обійтися без запально-го караїмського танцю, який передає весь колорит сонячного благословенного гірського краю.

Звучить вірш Сакіне

Асанової «Хайтарма», що в перекладі означає — обличчям одне до одного. Танець дуже популярний, В Криму знаний усіма. Танцюють хлопці і дівчата, А зветься танець — Хайтарма.

Каріна Науменко читає власний вірш «Добридень, Карпати»:
Тепле літо наступило,
Смереки ваблять в синю даль.
Все збулось, що я хотіла —
Ми приїхали на фестиваль.
Добридень, Карпати!
Золота пора...

Вам за гостинність дякує Кримська дітвора!

ЕЛЬЗАРА: Перший фестиваль «Рекітське сузір'я», в якому ми брали участь, відбувся в 2007 році. Ми представляли кримськотатарську культуру. Я хочу усім вам від щирого серця подарувати кримськотатарський танок «Тим-тим», що в перекладі українською мовою означає «випробування долі».



Звучить музика. Ельзара виконує танець «Тим-тим». Олена Улітіна:

На фестивалі «Рекітське сузір'я-2008» ми представляли грецьку культуру. Наше село давньогрецьке, за давніх часів належало до великого грецького поселення Афініон. Ми вирішили розповісти про історію нашого села, показати його красу. Готувалися увесь рік. І на фестивалі одержали Гран-прі! (Танок «Сиртакі»).

Евіліна Куртасанова

читає власний вірш «Сиртакі»:

Давній танок грецький
Рибалок-моряків,
Коли вони з уловом
Виходили з човнів.
Суть танцю очевидна,
В синхронності вона.
Немов одна людина,
А їх — десятків з два.
Тут швидкість наростає,
Ніби голак у нас.
Людина кожна знає,
Сиртакі — танок — клас!
Танцюємо з любов'ю
Цей танець з вами ми.
Він прославляє дружбу
Між нашими людьми.



ЗАУР: Наш край багатий на легенди. Ми їх збираємо, вивчаємо і творимо свої.

Легенда про «Сонячну Долину»
Жив у долині серед гір величезний кабан. Йому не подобалось, коли світило сонечко та було дуже спекотно. Кабан хотів знищити сонце. Одного разу рано-вранці, коли сонечко тільки-но з'явилося над горами, кабан підкрився і проковтнув його. Одразу потемніло в долині, не було ні зорю, ні місяця. А кабан лежить задоволений, радіє, що в нього так спритно усе вийшло. З того часу не було світла в долині, все почало чахнути, пропадати.

Якось у ці місяці завітав сміливий парубок. Він вирішив повернути сонечко на небо. Хлопець вирушив до лігва кабана. Страхувисько спало несподіваним сном, тільки й чути було його голосне рохання. Юнак тихенько підкрився, вихопив шаблю й розпорів йому череву. Кабан завив від болю, та



Коли вони повернулися додому, побачили попіл від хат та тіла мешканців, серед яких були й їхні рідні: батько, мати, менша сестра. Сестри притулились одна до одної, сіли над яром і заплакали. Від їхніх сліз утворилося велике озеро, а сестри скам'яніли від безмежного горя.

Ось і стоять три скелі над озером, яке так і називається «Три сестри».

КАРІНА: На фестивалі «Рекітське сузір'я-2010» ми показували культуру кримчаків. Цей малочисельний народ Криму багатий на фольклор, звичаї, традиції. Ми пошили відповідні костюми, приготували їхні національні страви.

САШКО: Ми — представники українського народу в Криму.

МАРІЙКА: Як квіти в українському віночку, так народи різних національностей живуть дружною сім'єю в нашому сонячному благословенному краї.

ГЛІБ: У кожного народу своя культура, звичаї, але об'єднує всіх українська земля, милозвучна мова, багатство традицій.

МАРІЙКА: Із задоволенням ми вивчаємо, цінуємо і зберігаємо етнографію, культуру українського народу. Адже ми — неповторні чарівні кримські квіти з українського віночка.

Марія Кльован (8-й клас) читає власний вірш «Український віночок»:

Кримське сонце щедро
Світить нам віки.
Всі народи вабили
Море і степи.
Мешканці півострова,
Як одна родина,
Квіти неповторні

В віночку України.
В кожного народу
На сонячній землі
В серці України
Рідна назавжди.
Живемо в дружбі
й злагоді
У вільній Україні,
Навчаємось і творимо
Під мирним небом
синім.
Традиції, культура
І звичаї країни
Стали для нас рідними,
Люба Україно!
Як можна не любити
Червону калину,
І ниви золотисті,
І співи солов'їні?
Ми тихі зорі любимо,
Що сяють нам вночі.
Рідна Україно!
Ти в серці назавжди!

ЗАУР: Наш Крим — це перехрестя Заходу і Сходу. Він увібрав у себе культуру різних народів. Проживають у Криму близько 100 націй і народностей. У нашому селі також живуть представники Заходу і Сходу.

ЕВІЛІНА: Наша земля — наша батьківщина — Таврида. Це місце зустрічі найрізноманітніших народів, релігій, культур. Так було в сиву давнину, так триває і сьогодні.

Греки, німці і вірмени, Кримчакі і караїми. Є у нас ще й спільне ім'я — Називають нас «Кримчани». Українці і поляки, Росіяни і євреї, І болгарі, і татари, Нумо в коло танцювати! Сирба, хайтарма, голак, І сиртакі, й краков'як! Завжди будем в мирі жити — Танцювати і дружити. (Виконується «Танець дружби народів»).

ЗОЛОТА ОСІНЬ В АРОМАТНОМУ



На вихідних ми з батьками їздили в Ароматне. Це село розкинулося біля Феодосійської траси. Поряд з ним є плато-степ. Восени на нього не треба приїжджати з пустими руками, обов'язково треба взяти хоча б целофановий пакет. В осінню пору там палають кушочки скумпії і барбарису зі спілими ягодами, височать зелені сосни. Немов курчата, що розбіглися від квочки, на схилі ростуть кучеряві кущі аж трьох видів глоду: червоний, чорний і рожевий, багрянє шипшина. Мовби факели горять клени, далі зеленіють маленькі ясени. А під горою червоніють дахи — це село Міжгір'я. Через село протікає річка Бурульча. Ця бурхлива гірська річка — неглибока і неширока. Обрамляють її кущі й дерева. Біля річки є висока гора. З неї добре оглядати околиці. Ми з татом піднімалися на неї і батько припустив, що на ній колись була фортеця. З гори видно все аж до Сімферополя. Я люблю це місце.

Данило КОНОНЕНКО,
учень 5-го класу Української школи-гімназії м. Сімферополя





Галина ЖУБІЛЬ-КНИШ Роксолана ЖУБІЛЬ

Дорогому
батькові та дідусеві
Миколі Книшу присвячуємо

Весілля — це найвідповідальніша подія у житті людини. Це родинне свято, коли поєднують свої долі закохані, народжується нова сім'я.

У книзі «Сучасне весілля по-українськи», уривок із якої з люб'язної згоди авторів ми пропонуємо нашим читачам, подані найцікавіші, подекуди позабуті елементи традиційного українського весілля. Враховуючи те, що останнім часом інтерес до традицій зріс, багато молодят хочуть відсвяткувати весілля по-українськи. Тому це видання, сподіваємося, допоможе організувати весілля так, щоб згадка про нього завжди гріла серця закоханих.

ПЕРЕДВЕСІЛЛЯ А ми такі паровані...

Чорні очка, як терен,
як терен, як терен,
Коли ж ми ся поберем,
поберем?

Коли двоє кохають одне одного, то логічним продовженням стосунків є одруження, аби разом вік прожити та людський рід продовжити. Шлюб — це найсерйозніша і найголовніша подія у житті закоханих. Це на все життя. Тому віддавна українці ставилися до цього виважено, відповідально.

Фольклористи дослідили, що здавна в Україні існували різні форми шлюбу: за домовленістю між батьками, шлюб-купівля, шлюб із використанням послуг свахи (зведениці), навіть викрадення нареченої. Звичайно, не варто сьогодні відроджувати усі ці форми, бо мали вони елементи примусу, суперечливі часто волі закоханих. В ідеалі — лише кохання повинно бути першопричиною одруження. А вже саме зі шлюбом пов'язані найпоетичніші, найгармонійніші українські звичаї, обряди, традиції. Промовистими є навіть самі слова: «шлюб» — від старослов'янського «слюб» (поєднання по любові); «одруження» — людина знайшла вірного друга на все своє життя; «весілля» — свято кохання, повне веселощів; «вінчання» — наречені будуть увінчані короною у Божому храмі, сам Бог їх благословлятиме.

Весілля — це особливе родинне свято, коли поєднують свої долі закохані, народжується нова сім'я, торжествує кохання, а дві родини об'єднуються в одну велику. Споконвік це було цікаве урочисте дійство, яке супроводжувалося веселою музикою, обрядовими піснями, танцями, забавами, ладканками. Прикро, що в епоху соціалізму ідеологи намагалися життя радянських людей зробити ритуально спрощеним, а тому на зміну українському весіллю було запропоновано сухий і нецікавий обряд «розписування в загсі». Але пишне українське весілля з унікальними обрядами та звичаями не загубилося у віках. А вже в обрядах українського весілля таїться генофонд формування української нації. Тішити те, що стародавні весільні обряди попри все не втратили своєї актуальності, а навпаки, активно сьогодні відроджуються. Усе більше і більше молодих людей хочуть провадити весілля

так, як це робили їхні прадідусі та прабабусі. Широко хочеться допомогти таким молодяткам.

Хоча українське весілля має багато місцевих варіантів, все ж основні обряди збереглися, майже не змінилися і є однаковими для всієї України. Фольклористи традиційне українське весілля поділяють умовно на три частини:

- 1) передвесілля;
- 2) весілля;
- 3) післявесілля.

Усі ці етапи тісно пов'язані між собою, хоча для кожного характерні певні, властиві лише йому, обряди, звичаї, особливості святкування, пісні. Обрядів було дуже багато, бо «гнали весілля» колись цілий тиждень. Відповідно кожен день отримував назву, пов'язану з тим чи іншим дійством: п'ятниця — починальниця, субота — коровайниця, неділя — вінчалниця, понеділок — годувальниця, вівторок — танцювальниця, серeda — похмільниця, четвер — прощальниця. Сьогодні, в еру космічних швидкостей, важко собі уявити, що весілля може тривати так довго. Як правило, це одно- чи дводенне свято. Але за бажання можна відтворити упродовж лише одного чи двох днів найцікавіші та найпрямовістіші елементи традиційного українського весілля, яке тривало колись набагато довше.

Оженюся сього року...

Сидить голуб на черешні,
Голубка — на вишні,
Скажи мені, дівчинонько,
Що в тебе на мислі?

Передвесільний етап починався із «розвідин» (вивідин). Якщо хлопець був не певен щодо намірів дівчини та її батьків, то просив свого вірного товариша усе вивідати. Той заходив до батьків дівчини нібито випадково і заводив здалека розмову про наміри дівчини. Він мав завдання дізнатися, чи не готує вона охочому женитися парубкові гарбуза, чи готові батьки та їхня донька прийняти сватів. Іноді розвідини були марними, не вдавалося нічого дізнатися. Тоді парубок зі сватами йшов сватати дівчину, на всяк випадок, пізно ввечері, щоб ніхто їх не бачив, аби не стати посміховиськом та вберегти себе від сорому, бо відмова вважалася великою ганьбою.

Сватай мене, парубочку!

За городом росте грушка,
А в городі — сливка.
Сватай мене, парубочку,
Бо я — чорнобривка.

Важливим кроком передвесільного етапу було сватання. Воно провадилося за місяць до весілля. Це давало можливість молодим добре обдумати свій вибір, а батькам — підготуватися до весілля.

У давнину сваталися у час, вільний від польових робіт. Сватання — не лише поетичний, а й дуже відповідальний обряд. Батьки хлопця вибирали, як правило, двох сватів. Від вдалого вибору залежав результат не лише сватання, а й весілля. Тому це мали бути дотепні, обов'язково одружені, статечні і шановані в окрузі чоловіки з числа родичів хлопця. Сватати дівчину йшла ціла делегація: свати, парубок, його батьки та близькі родичі. У руках свати (у деяких регіонах їх називали старостами, посланцями, говорунами) обов'язково мали хліб. Одержавши дозвіл від батьків дівчини увійти в хату, свати поважно кланялися і чемно віталися. Парубок залишався чекати за порогом. Традиційну розповідь про мисливців, які хочуть вполювати куницю, слід якої привів до цієї хати, розпочинав найгостріший на язик сват, що був за старшого. Під час цієї бесіди дівчина стояла за піччю, яку сором'язливо колупала. Коли сват закінчував розповідь, батьки кликали доньку, аби довідатися, чи дає вона свою згоду на одруження з «молодим мисливцем». Якщо дівчина погоджувалася, то брала хлібину, принесену сватами, і розрізала її. Сватів перев'язувала власноруч вишитими рушниками. Після цього свати кликали молодого, якого дівчина перев'язувала на знак згоди хусткою, що символізувало вірність коханому. Батьки дівчини запрошували усіх до столу. За частуванням обговорювали, що дають батьки за доньку і сина, визначали дату оглядин та заручин.

(Продовження буде).

Читачі газети, які захочуть придбати книгу, можуть звернутися до авторів за адресою: 82100, Львівська область, м. Дрогобич, вул. Лесі Українки, 11, кв. 31, моб. тел.: 098-450-79-61

«ВАШІ РУШНИКИ — ЦЕ ПІСНЯ!»

У вересні 1994 року в павільйоні Росси на Невському проспекті Санкт-Петербурга відбулася зустріч двох дуже цікавих людей — моєї мами Роїк Віри Сергіївни і місцевого композитора, вихідця з України Валер'яна Григоровича Стратуци. Зустріч сталася не випадково. Адже композитор прийшов подивитися на українські вишивки та познайомитися з їхнім автором.

Вишивки до того вразили Валер'яна Стратуцу, що він подарував моїй мамі свою пісню «Портрет Роксолани». У присвяті були такі слова: «Шановна Віро Сергіївно! Ваші рушники — це пісня! Спасибі за насолоду, за Сонечко нашої України. Від широкого серця дарую Вам пісню — «Портрет Роксолани». У листопаді того ж року за сприяння Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка в Гарнізонному будинку офіцерів у Сімферополі відкрилась 48 персональна виставка мами «Український рушничок». Ще до відкриття виставки мама розповіла голові «Просвіти» Павлу Власенку про музичний подарунок із Санкт-Петербурга. Павло Романович попросив ноги і текст у мами, не сказавши для чого. У день відкриття виставки несподівано для всіх присутніх і, звичайно, для мами пролунала



Валер'ян Стратуца

пісня «Портрет Роксолани» у виконанні Ніни Романець. Павло Власенко надіслав лист-подяку на адресу композитора Валер'яна Стратуци.

Минуло 17 років. Довідавшись, що до Санкт-Петербурга їде представник Академії геральдики в Криму — Людмила Полякова, я попросив її знайти Валер'яна Григоровича та передати йому збірку віршів, присвячених Вірі Сергіївни Роїк. Я не був упевнений у тому, що зустріч з композитором відбудеться, адже у мене не було жодних його координат, але це сталося: Валер'ян Григорович не забув маму. Він написав невеличкий спогад про неї, а найголовніше — присвятив п'ять своїх пісень пам'яті Віри Роїк. Це пісні на слова кримських поетів: Данила Кононенка, Галини Хмільовської, Тамари Соловей, поетеси з Миргорода Наталі Харасайло, а також на вірші мешканців міста Карлівки, що на Полтавщині: В. Михайлової, Н. Пивовар та інших.

Як пише сам композитор: «Мені дуже приємно, що і я вніс частинку своєї душі, серця в спомини про незабутню зустріч з Вірою Сергіївною. Мої згадки і подяка вилились у пісні, які перед Вами. Якщо пісні зазвучать, то це буде ще одна подяка і вічна пам'ять Герою України Вірі Сергіївни Роїк.

Щодо останнього речення — «Якщо пісні зазвучать...» — є проблеми, адже Валер'ян Стратуца надіслав тільки ноту — потрібне аранжування та виконавці цих пісень. А взагалі-то, у мене є задумка — до 101-ї річниці з дня народження мами випустити диск з піснями, присвяченими їй. Адже є ще пісні В. Боброва, Д. Малого, А. Сидорова, В. Лазаренка, Д. Котлинського. Я звертаюсь до читачів «Кримської світлиці», які мають відношення до цього виду мистецтва, з пропозицією — спільно втілити цю ідею в життя. Своєї пропозиції ви можете надіслати на електронну чи поштову адресу редакції, або на мою поштову адресу: провулок Совхозний, 5, кв. 52, м. Сімферополь, АР Крим, Україна, чи на електронну адресу Mechtagur@mail.ru. Буду вдячний! А поки що на прохання Валер'яна Стратуци і моєї газети друкує його пісню «Україно, свята Україно». Нещодавно її виконав Київський народний український хор, яким керує заслужений діяч культури України Володимир Хорст. Володимир Хорст — співавтор пісні Анатолія Самойленка, родом із села Моринці, як і Т. Шевченка.

Як пише композитор: «Буде дуже символічно — вперше пісня прозвучала у Києві, а надрукована буде вперше у Криму».

Вадим РОІК

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

ЖОВТЕНЬ

28
День визволення України від фашистських загарбників. 1936 р. народився Роман Віктюк, український театральний актор і режисер, народний артист України. Постановник і виконавець ролей у величезній кількості вистав, переважно в театрах Москви, зокрема, і в театрі свого імені, є популярним і шанованим обопільно в Росії та рідній Україні. Театрал відомий незмінною і невідомою епатажністю й оригінальністю, незаангажованістю в судженнях, у тому числі й з питань історії та сучасності, персоналії тощо.

1989 р. — Верховна Рада України ухвалила Закон «Про мову в Українській РСР», українська мова проголошена державною на території України.

29

1955 р. — вночі після вибуху лінка «Новоросійськ» у Севастопольській бухті діс-

тав пробоїну площею 175 квадратних метрів. На борту корабля перебувало 1576 чоловік. Лінка після безуспішної боротьби за його стійкість і живучість все-таки перекинувся, у воді опинилися понад півтори тисячі чоловік. Внаслідок катастрофи загинуло 609 членів екіпажу і бійців аварійних партій із сусідніх бойових кораблів. Відповідно до висновків Державної комісії, що працювала відразу після трагічних подій, причиною вибуху була німецька міна часів Великої Вітчизняної війни, зачеплена кораблем під час ставання на якорі.

Разом з тим, і по сьогоднішній день існують версії про скоєну мінну диверсію (нібито свого часу в одному з відсіків корабля, що дістався СРСР з Італії за контрибуцією, був закладений диверсійний заряд), а також про версію із застосуванням італійських бойових плавців.

Трагедія десятки років замовчувалася.

Померли:

1794 р. — Григорій Сковорода, найвидатніший український просвітитель-гуманіст, філософ, поет, педагог.

1999 р. — Олександр Разумков, український політолог.

30

1848 р. — у Львові розпочався «Собор руських науковців».

1987 р. — у Києві дебютував український рок-гурт «Воплі Відоплясова» («ВВ»). Померли:

1919 р. — смертельно поранено отамана Зеленого (Данила Терпила).

1947 р. — Юрій Клен (Освальд Буртгардт), український поет-неокласик.

31

День автомобіліста і дорожника України.

Міжнародний день Чорного моря.

Відзначається в день підписання урядовими організаціями Болгарії, Румунії, Росії, Туреччини, Грузії та України «Стратегічного плану дій з відновлення і захисту Чорного моря» (1996 р.).

ЧАРІВНІ МЕЛОДІЇ РОМАНСУ

Голос широкого діапазону з красивим тембром і бездоганною інтонацією заслуженої артистки України, кавалера ордена княгині Ольги, лауреата Премії Автономної Республіки Крим, солістки Кримської філармонії Наталі Безкоровайної давно знають і люблять у Криму. «Постійно працюючи над собою, співачка наповнює свій репертуар складним вокальним матеріалом оперної класики, що свідчить про її високу виконавську майстерність і професіоналізм», — сказав про неї академік, Герой України, народний артист України Дмитро Гнатюк. Із більш як трьохсот виконуваних творів класичних і сучасних авторів для програми «Я вірю в красу» свого благодійного концерту в Російському культурному центрі, присвяченого Дню музики, який відзначається у жовтні, Наталя Безкоровайна обрала задушевні мелодії російського та українського романсів.

Романс — слово іспанське. В музиці означає вокальний твір, написаний на невеликий вірш ліричного, переважно любовного змісту. В Росії романс дуже швидко набув національних рис: сповіді, відвертості страждальної душі, кохання, туги, розлуки, що властиві слов'янській душі. Романси «В крові палає вогонь бажанья» Михайла Глінки на сло-

ва Олександра Пушкіна, «Дрімать плачучи верби» Барона на слова Олександра Тимофєєва і «Я пам'ятаю вальсу звук чарівний» Миколи Лістова, які виконала Н. Безкоровайна, поетичною і музичною мовою передають напруженість любовних пристрастей: радість і сумні спогади, нерозсудливість і гірке розчарування, інші пережиті в минулому моменти. Ось що таке російський романс. Його бренд сформувався до кінця XVIII століття як міський жанр. Спочатку він був аристократичний, а згодом спустився з верхніх верств суспільства у середній прошарок.

В українського романсу доля інша: він іде з села в місто. Російський і український романси розвивалися по-різному. В українському романсі немає вибуху пристрастей, циганського молодечества. Він більш камерний, тихий, інтимний. А якщо врахувати ніжні наспіви і відчуття світлої печалі, з якими асоціюються романси, то таких пісень в Україні — незліченна кількість. До них належать й українські народні пісні в обробці Леоніда Кауфмана «Ой не світи, місячень-

ку» та «Зелененький барвіночку», що прозвучали у виконанні Н. Безкоровайної. А два наступних романси — «Затремтіли струни» і «Де ж ти, листочку?» Василя Безкоровайного до неї в Україні не виконував ніхто.

— Співачці належить роль першовідкривача українському слухачеві вокальної творчості цього українського композитора, який жив і працював у Західній Україні, а після Другої світової війни — за кордоном: спочатку в Австрії, а потім — у США створив понад 350 різножанрових музичних творів, — сказав голова Сімферопольського міського науково-творчого товариства композитора Василя Безкоровайного, заслужений працівник культури України Богдан Безкоровайний. — А низка пісень і романсів, записаних нею на компакт-дисках, — «Затремтіли струни» і «Народжена вогнем» увійшли до золоті колекції Національної радіокомпанії України.

Українському романсу завжди був притаманний іскромний гумор і веселий жарт, як, наприклад, у ще одній виконаній Н. Безкоровайною народній пісні в обробці Л. Кауфмана «Спать мені не хочеться». На завершення концерту прозвучав романс К'яра Вінченца «Горда краса постави» у перекладі з іспанської мови російською Миколи Стрешньова.

Музика робить поетичне слово глибшим за змістом і легшим за сприйняттям. З часом змінився ритм життя і відповідно до нього змінюються й музичні стилі та жанри. Але випробувані столі-



ттями романси залишилися і звучать сьогодні, відображаючи емоційне життя людини. Їх доповнила у концертній програмі виконанням інструментальних творів — «Полонезу» і «Вальсу» Фредеріка Шопена, «Поєми» Якова Степового дипломант республіканського конкурсу фортепіанних виконавців Тетяна Єрмакова.

Виступаючи у перервах між номерами, голова асоціації «Російський культурний центр» Михайло Голубев, генеральний директор Всеукраїнського інформаційно-культурного центру Владислав Єрмаков, декан вокального факультету Кримського університету культури, мистецтва і туризму, заслужений працівник культури України Катерина Альохіна і ведуча концертної програми, заслужений працівник культури АРК Галина Куберська говорили про високу місію

мистецтва у суспільстві, роль таланту в розвитку особистості і як «золотий голос» України та Криму Наталі Безкоровайної залучає слухачів різного віку до перлин світової музики, на кращих зразках якої вчать у неї як свого викладача з вокалу і концертно-оперної співачки з голосом лірико-колоратурного сопрано присутні в залі студенти.

Їй від них за науку, практичне втілення на сцені виконавської і постановочної частин вокальних номерів, прекрасні миті насолоди від співу — квіти, а від організаторів концерту — грамоти. Її солов'їна пісня, що витікає, як срібний струмок, і пульсує в повітрі переливами десятків дзвіночків, викликає захоплення, зачаровує, проникає в душу і серце.

Валентина НАСТІНА



«ХУЛІГАНСЬКЕ» ВІДКРИТТЯ

Кримський академічний український музичний театр 21 жовтня відкрив свій 57-й театральний сезон балетом на одну дію Д. Шостаковича (лібрето А. Белінського та О. Рікотова за мотивами однойменного твору В. Маяковського) «Панночка і хуліган» та дивертисментами з балету А. Хачатуряна «Спартак» — «Пир Красса».

Прикметно, що титульною виставою нового сезону українського театру став балет, а в репертуарі театру на жовтень немає

навіть натяку, що театр все ж таки український: лише балет та російськомовні вистави — «Курортний роман», «Виват, оперетта!», «Весела вдова», «Любовь і сардини, или Зрители на спектакль не допускают ся!», «Спектакль — всегда признание в любви», «Верона... заложники любви», «Юнона и Авось», а для діточок — «Спящая красавица» і «Волшебство против дракона». Навіть репертуар театру друкується російською мовою!

На прес-конференції, яка відбулася з нагоди від-

криття нового театального сезону, директор театру В. Загурський зауважив, що нині театр перебуває у стані творчого піднесення і пообіцяв порадувати україномовного глядача в новому сезоні «Оргією» Лесі Українки.

«Без надії», але сподіваємося, що Кримський академічний український музичний театр таки стане УКРАЇНСЬКИМ.

Ольга БІЛЯЧЕНКО
На фото: фрагмент з вистави «Пир Красса», на передньому плані — заслужена артистка України, лауреат премії АРК М. Бережна



ФІОЛЕНТ

Мис Фіолент — одне з найкрасивіших місць поблизу Севастополя, — переконаний Ілля Кобелецький, юний актор театральної студії «Світланок» із Сімферополя, який надіслав на наш конкурс це фото. Дикий скелястий берег — це залишки вивержень стародавнього вулкана, що діяв тут 150 млн. років тому. Древній вулкан давно зруйнований морем, зверху його вкривають вапняки, але трапляються і вкраплення мінералів (яшма, сердолик, халцедон та інші), завдяки яким отримав свою назву Яшмовий пляж на схід від мису. «Тут найчистіша у Чорному морі вода, — стверджує Ілля, — а у пляжній гальці можна знайти дуже красиві камінці!»

Запрошуємо читачів «Кримської світлиці» взяти участь у фотоконкурсі «Крим — перлина України!» Надсилайте світлини (електронні чи паперові) увічнених вами неповторних кримських краєвидів, культурних та історичних пам'яток, знайомих місць, де просто гріх не побувати кожному громадянину нашої великої держави. Супроводжуйте ваші фото невеличкими коментарями, можна віршованими — чим відгукнулася душа після відвідин нашого сонячного півострова. Якщо знайдуться спонсори, — автори кращих робіт будуть заохочені ще й матеріально. А поки що давайте усі разом отримувати душевне задоволення від споглядання неповторної української перлини — Криму!

КРИМ — ПЕРЛИНА УКРАЇНИ!



КРИМЧАНИН — ЧЕМПІОН!

У Санкт-Петербурзі завершився чемпіонат світу з шашок-64 у блискавичній грі. Звання чемпіона світу завоював євпаторієць Сергій Белошєв.

Міністр освіти і науки, молоді і спорту Криму Віталіна Дзоз привітала шашкіста з черговою перемогою і побажала йому подальших успіхів, а також подякувала тренеру за підготовку чемпіона. «Хочу відзначити цілеспрямованість спортсмена, який щорік завойовує для Криму престижні трофеї. Так, у 2009 році Сергій Белошєв зійшов на вищий шаховий Олімп, ставши чемпіоном світу з шашок-64, торік він завоював дві золоті медалі в класичній грі і швидких шахах і одну бронзову в блискавичній грі, ставши при цьому абсолютним переможцем I етапу кубка світу», — сказала Віталіна Дзоз.

Вона підкреслила, що уряд автономії активно сприяє розвитку шахового спорту в республіці.